

SUPERKILEN

BORGERUNDERSØGELSE OG PLANLÆGNINGSPROCESSEN

Superkilen – Borgerundersøgelse og planlægningsprocessen

Plan, By og Proces

Roskilde Universitet

Specialeafhandling

Forår 2016

Specialet er udarbejdet af:

Nader Ferozi

46869

Vejleder:

Jonas Egmose

Abstract

This master's thesis deals with the planning-related aspect, behind the urban space named Superkilen. Furthermore, the thesis investigates, how the users make use of the space. The Master's thesis empirical data is, based on three interviews and a questionnaire, which contributes to an understanding of the experiences the users have, when they use Superkilen. The theoretical basis of this Master's thesis consists of Jantzen's theory of user experience, Pløger's theory "Maps of Meaning" and Agger's theory about communicative planning. The theory about experience design, illuminate the experiences users of Superkilen have when they use the urban space. Pløger's theory describes the users' perception of the space, in which they form a "Maps of meaning". Furthermore, the Master's thesis used the theory about the communicative planning to illuminate the extent, to which this has been the case at Superkilens process. To illustrate the planning-related aspects, there have been conducted an expert interview with Troels Glismann, who was a member of the Board of Directors behind Superkilen.

The Master's thesis concludes that the users are satisfied with Superkilen, but there have been some planning-related issues during the process. This has led to some errors and omissions, that has affected the urban spaces appearance and use.

Resume

Denne specialeafhandling beskæftiger sig med det planlægningsmæssige aspekt bag Superkilen. Desuden undersøger specialet, hvordan brugerne anvender pladsen. Specialets empiri er baseret på tre interviews og en spørgeskemaundersøgelse.

Specialets teoretiske udgangspunkt er baseret på Jantzens oplevelsesdesign teori, Pløgers "Maps of Meaning" og Aggers teori om kommunikativ planlægning. Oplevelsesdesign har belyst, hvilken oplevelser brugerne af Superkilen gør sig, når de anvender pladsen. Pløgers teori, beskriver brugernes opfattelse af pladsen, hvori de danner "Maps of Meaning". Dertil har specialet benyttet sig af Aggers teori omkring kommunikativ planlægning, til at belyse i hvor høj grad dette har været tilfælde, ved Superkilens proces. Til at belyse det planlægningsmæssig aspekt, er der foretaget et ekspert interview med Troels Glismann, som sad i Kilebestyrelsen, og derfor havde kendskab til processen bag Superkilen.

Specialet konkluderer, at brugerne er tilfredse med Superkilen, men der har været nogle planlægningsmæssige problemer under processen. Dette har ført til nogle fejl og mangler, der har påvirket pladsens udseende og brug.

Indholdsfortegnelse

1. Den indledende del.....	8
1.1. Indledning	9
1.2. Problemfelt	10
1.3. Problemformulering.....	13
1.3.1. Uddybning af problemformulering.....	13
1.3.2. Analysepørgsmål	13
1.4. Afgrænsning	14
1.5. Begrebsdefinition.....	15
1.5.1. Byen som mødested	15
1.6. Kapitelbeskrivelse	17
2. Casen.....	18
2.1. Realdania og Københavns Kommune bygger Superkilen	19
2.2. BIG – Arkitekten bag ideen	21
2.3. Superkilen	22
2.3.1. Den Røde Plads	26
2.3.2. Den Sorte Plads.....	28
2.3.3. Den Grønne Plads	29
3. Metodologi.....	30
3.1. Videnskabsteori	31
3.1.1. Fænomenologi	31
3.1.2. Hermeneutik	33
3.2. Metode.....	35
3.2.1. Interview	36
3.2.1.1. Beskrivelse af respondenter	38
3.2.2. Spørgeskema.....	39
3.3. Projektdesign	42
3.4. Metodeevaluering.....	43
3.4.1. Validitet.....	43
3.4.2. Reliabilitet	43
4. Teori	44
4.1. Præsentation af teorierne.....	45

4.2.	Oplevelsesstedet.....	46
4.3.	Planlægning af det senmoderne nærmiljø	49
4.4.	Kommunikativ planlægning	52
4.4.1.	Neopragmatisk tilgang.....	53
4.4.2.	Borgernes rolle.....	54
5.	Diskuterende tematisk analyse.....	55
5.1.	Planlægningsprocessen.....	56
5.2.	Det sociale liv	61
5.3.	Design.....	67
5.4.	Multikulturalitet.....	72
5.5.	Tryghed	76
6.	Konklusion.....	79
7.	Perspektivering	81
8.	Bibliografi	83
8.1.	Bøger & Artikler	83
8.2.	Internetkilder	85
9.	Bilag.....	88
9.1.	Interview med Troels Glismann	88
9.2.	Interview med Morten og Mikkel	88
9.3.	Interview med Julie & Ida	88
9.4.	Spørgeskemaundersøgelse	88
9.5.	Brainstorm	88

1. Den indledende del

1.1. Indledning

I 1700-tallet blev Nørrebro betegnet som landet, da det lå udenfor Københavns volde. Der var spredt bebyggelse, som hovedsageligt lå langs Søerne. I 1852 begyndte folk, at flytte uden for voldene da disse var blevet overbefolket, og en bydel blev til. I 1880'erne begyndte Nørrebro at tage sin form, som vi kender den idag med høje bebyggelser. Lejlighederne i området var små, og de folk der beboede stedet var hovedsageligt arbejdere. Man forsøgte at forbedre boligstandarder i løbet af 1900-tallet, men Nørrebro udviklede sig til at være et af Københavns dårligste kvarterer. Man havde længe forsøgt at nedrive Nørrebro, på grund af den status området havde fået. Men det lykkedes dog, at etablere større lejligheder og grønne gårdanlæg, som reddede området. Dette medførte en udskiftning i befolkningen, og i dag er Nørrebro et sammensat kvarter, hvor beboerne er af en anden etnisk herkomst end dansk (Historie). Nørrebro kæmper stadig med deres ry og i år 1996 kommer Indre Nørrebro med i bydelsforsøget, hvorefter man forsøger sig med kvarterløft, i form af Nørrebroparken i 2001. I 2005 startes områdefornyelsen i Mimersgadekvarteret, hvortil Superkilen tilhører (Tidstavle). Superkilen har med sit nye og moderne håndværk, givet det ydre Nørrebro et ansigtsløft. Dette nye byrum har været med til, at give området et nyt liv, og et sted hvor folk kan opholde sig. Der vil i dette speciale undersøges, hvordan Superkilen har ændret forholdene for de lokale, samt andre brugere af området. Superkilen findes interessant i den forstand, at det er et spændende projekt, både i form af dens arkitektoniske udseende, projektets opbygning samt det planlægningsforløb, der har været forud for Superkilen. Både Københavns kommune og fonden Realdania har haft fokus på at skabe et byrum, som skulle være til gavn for de lokale, men også for resten af Københavnerne. Superkilen er en del af det overordnede projekt, som kaldes Mimersgade projektet. Realdania har stort fokus på, at udvikle relevante byrum:

”Derfor er det også vigtigt for Realdania, at de mennesker, der skal bruge nye bydele, parker og bygninger faktisk får noget, de vil benytte. Og derfor indgår der også i mange af de projekter, Realdania er involveret i, en eller anden form for borgerinddragelse” (Politiken)

Interessen for Superkilen er opstået efter, at jeg har hørt meget om pladsen, og at den skulle være med til, at ændre på Nørrebros dårlige ry. Derfor har jeg haft motivationen for, at undersøge om Superkilen lever op til denne påstand. Nørrebro er kendt for at være et område præget af indvandring, og der er repræsenteret mange kulturer i området. Jeg fandt det derfor interessant, hvordan dette var inkorporeret i Superkilen, og om dette har været med til at samle folk på tværs af kulturer.

1.2. Problemfelt

Jeg vil i mit speciale beskæftige mig med Superkilen, som er en del af områdefornyelse for Mimergadekvarteret. Specialet har til hensigt, at undersøge om Superkilen har været med til, at fremme ændringer i det omkringliggende område. Jeg har valgt Superkilen som case, da jeg antager at der ved oprettelsen af denne plads, har været en hensigt om at skabe et byrum, som skulle være med til at ændre på folks holdning omkring området. Derudover skulle Superkilen bidrage til, at give området et nyt liv. Superkilen befinder sig på ydre Nørrebro, hvor den forbinder Nørrebrogade og Tagensvej. Hele ideen med Superkilen er opstået på baggrund af, et samarbejde mellem fonden Realdania og Københavns Kommune (Superkilen 2007). Superkilen skulle være et projekt til gavn for dem der bor i kvarteret, men det skulle ligeledes være til gavn for resten af København (Ibid.). Hele målsætningen for Mimergadeprojektet har været, at man med nogle markante ”drivere” ville skabe steder, som skulle være med til, at give hele området en ny og positiv udvikling. Dertil skulle projektet ligeledes være med til, at sætte en ny dagsorden for hele integrationsindsatsen, samt lave en værdibaseret byfornyelse i de områder, som har fået betegnelse, nedslidte bykvarterer (Ibid.). Man mente at:

“Det, der er brug for på Ydre Nørrebro, er et åbent område hvor hele kvarterets beboere kan færdes og mødes og udøve fælles aktiviteter”(Information)

Dermed var der blevet lagt op til, at det ydre Nørrebro skulle optimeres, hvor man skulle skabe:

“Et åbent rum for alle generationer med muligheder for udfoldelse både for børn, unge, voksne og ældre. Interkulturelle haver og drivhuse, hvor man dyrker grøntsager, sportsfaciliteter med f.eks. en indendørs skateboardbane, grillpladser, vand, legepladser som bygge-, dyre - og vildlegepladser, hvor børn kan udforske naturen og meget mere som beboerne ellers kan finde på, også for de mange institutioner på 1. sal med taget af en garage som eneste udendørs facilitet”(Ibid.)

Alt dette har haft indflydelse på, at man har ville lave et samlingssted for beboerne, da man anså at de skulle have et sted, der optimerer deres livskvalitet. Superkilen skulle bidrage til, at være:

“Et samlingssted, der for alvor sætter Ydre Nørrebro på Danmarkskortet og forbinder det lokale med det globale, og skaber en åbning ind mod Mjølnerparken og forbinder den og dens beboere med omverdenen. Skaber luft, liv og gennemstrømning”(Information).

Da Københavns kommune i 2007, udsendte programmet for konkurrencen ud til arkitektfirmaerne, skrev de følgende om Superkilens funktion i området:

”Udviklingen af Superkilen gennemføres som en nytænkende bymæssig bearbejdning, der forandrer området til et urbant aktivitetsstrøg, som kombineres med en grøn karakter. Der skal skabes rum for mangfoldigt folkeliv for et flow af mennesker gennem kvarteret, og dannes rammer for forskellige former for mødesteder, ophold og aktivitet, som retter sig bredt mod befolkningen i kvarteret, og bygger videre

på kvarterets liv og identitet. Superkilen skal fremstå som et indbydende og velbelyst byrum, hvor det er trygt at færdes, og som samtidig kan give forskellige oplevelser undervejs i forløbet”(Kuben)

Superkilen skulle være med til, at give en fornemmelse af tryghed, samt skabe oplevelser for brugeren undervejs, når man færdes gennem pladsen. Dette skulle resultere i, at man på den måde var med til, at skabe en identitet for området. Superkilen skulle repræsentere mangfoldighed, og være et sted hvor man kunne mødes på tværs af nationaliteter.

Etableringen af Superkilen var, et samarbejde mellem Københavns kommune og Realdania. Superkilen bliver beskrevet som følgende på Realdanias hjemmeside:

”Med et arkitektonisk løft har det været målet at give kvarteret omkring Mimersgade på Nørrebro i København en ny og mere positiv identitet – til gavn for dem, der bor i området. De lokale skal være stolte af at bo i Mimersgadekvarteret og kvarteret skal være et sted, som lokker folk udefra til at kigge forbi og bruge områdets attraktioner. Etableringen af Superkilen som et nyt byrum er et af de vigtige elementer i disse bestræbelser” (Realdania 5)

Her bliver det fremhævet, at Superkilen skal være med til, at give området en ny og positiv identitet, som skulle resultere i en mere positiv omtale blandt udefrakommende. I konkurrencens folder bliver der desuden nævnt, at Superkilen skulle være et fyrtårnsprojekt for hele Mimersgadekvarteret. Superkilen bliver nævnt, som et projekt som skulle kendetegne kvarteret, som der skrives:

”Superkilen skal blive et fyrtårn for Nørrebro og med sin særlige karakter vise bydelens mangfoldighed. Superkilen skal blive bydelens rekreative, tværgående bånd, som er med til at give kvarteret sin identitet. Superkilen skal afspejle kvarterets mangfoldighed af borgere med forskellige kulturelle, sociale og aldersmæssige baggrunde”(Kuben)

Specialet har til hensigt at undersøge Superkilen, og om projektet har givet ydre Nørrebro et ansigtsløft, som var tiltænkt. Superkilen skulle være et samlingssted for beboerne, hvor de kunne samles for, at være sociale og udføre aktiviteter sammen. Spørgsmålet som dette speciale rejser er altså, hvordan har Superkilen været med til, at fremme ændringer i området? Hvilken gavn har Superkilen været for beboerne? Hvilke fordele og ulemper har pladsen medført? Hele ideen bag Superkilen er blevet skabt gennem borgerinddragelse, som kendetegner projektet. Dette blev valgt da man antog, at det er den mest optimale måde at undersøge, hvad borgerne i området har brug for, da det er dem som skulle være de primære brugere af Superkilen. Dertil havde Fonden Realdania og Københavns kommune nogle funktionelle krav, til udformningen af Superkilen.

Det første krav var, at *karakteren* af Superkilen skulle være, at der er plads til det mangfoldige folkeliv, som skulle danne en strøm af mennesker gennem hele kvarteret. På den måde skulle Superkilen danne en ramme for forskellige former for mødesteder, ophold og aktiviteter (Kuben). Det næste krav var, *kultur og oplevelser* som opstillede den funktion, at området skulle indeholde nogle kunstinstitutioner. Disse

skulle give plads til udfoldelsesmuligheder, der skulle være med til at folk ville opholde sig på stedet (Ibid.). Kravet omkring *ophold og bevægelse for alle aldre* gav Superkilen den funktion, at pladsen skulle/kunne indeholde sportslige funktioner, som skulle skabe rum for borgernes interesser. Dertil mente man at man skulle arbejde med temaer, som relaterer sig til omgivelserne. Dette skulle være med til, at folk både mødtes tilfældigt, men at der ligeledes var plads til de mere formelle og planlagte opholdsaktiviteter. Det næste krav omkring *natur og grønt* har været en vigtig del af funktion for Superkilen. Man skulle give en natur og sanseoplevelse, hvortil man ligeledes skulle tænke på, at tiltrække og skabe et godt dyre og fugleliv (Ibid.). Der blev desuden opstillet et krav til, *trafik og parkerings* funktionen, da man har lagt meget vægt på beboernes livskvalitet. Dertil skulle man mindske trafikken gennem kvarteret, og nøgleordene for dette var *miljø, sikkerhed, social og etnisk integration* (Ibid.). Yderligere var det vigtigt, at skabe et krav omkring *trygheden*, hvor denne funktion skulle tage hensyn til alle, det indebar ligeledes kørestolsbruger og andre handicappede. Der skulle laves nogle belysninger, som skulle bidrage til, at beboerne kunne færdes trygt i Superkilen både dag og nat (Ibid.). Det sidste krav var, at der skulle være *sammenhæng med det øvrige bykvarter*, hvortil denne funktion skulle give mulighed for, at beboerne kunne komme til Superkilen gennem deres ejendomsarealer. Der skulle ligeledes findes, nogle koblingspunkter til DSB arealerne (Ibid.).

Superkilen skulle altså være et projekt, der virkelige skulle ændre på den nuværende holdning omkring ydre Nørrebro. Dette har været et mål fra både Realdania, Københavns kommune og områdets beboere.

Specialet vil derfor undersøge om Superkilen lever op til ovenstående mål, og hertil hvordan borgerne har gjort Superkilen til en del af sin hverdag. Hvilke muligheder har Superkilen skabt for borgernes sociale interaktion? Hertil hvis disse mål ikke er blevet opnået, hvad har påvirket dette? Hvordan kunne dette være gjort anderledes?

Efter disse overvejelser er specialet kommet frem til følgende problemformulering:

1.3. Problemformulering

Hvilken funktion har Superkilen for dens brugere, og hvorledes har det planlægningsmæssig aspekt bag Superkilen fungeret?

1.3.1. Uddybning af problemformulering

Specialet vil undersøge, hvilken rolle Superkilen har for dens brugere, og borgerne i det omkringliggende område. Der vil igennem specialet blive undersøgt, hvordan Superkilen er planlagt som et moderne byrum, som var Realdania og BIGs hensigt med projektet. Ligeledes finder specialet det vigtigt, at komme bag om den planlægningsmæssige proces, som har været til grund for Superkilen. Derudover vil specialet ligeledes undersøge, hvordan Superkilen er med til, at optimere borgernes sociale liv, samt om det opfylder kravet om forskelligheder, der er på pladsen. Superkilens design vil ligeledes blive undersøgt, ud fra brugernes optik, for at se om designet har haft en effekt på området. Derudover vil specialet komme ind på multikulturalitet, som Superkilen ligeledes bliver sat i forbindelse med. Trygheden på pladsen vil ligeledes blive undersøgt, da det har en afgørende betydning for området.

1.3.2. Analysepørgsmål

Specialet vil tage sit udgangspunkt i følgende analysepørgsmål:

- Hvordan har det planlægningsmæssige forløb bag Superkilen fungeret, hertil om den kommunikativ planlægning har været i spil?
- Hvordan bidrager Superkilen til brugernes sociale liv?
- Hvordan beskriver brugerne designet af Superkilen, og hvilken effekt har denne for området?
- Opfylder Superkilen målet med, at være en multikulturel plads?
- Hvilke tiltag har bidraget til trygheden på pladsen?

1.4. Afgrænsning

Specialet vil, som beskrevet ovenover, beskæftige sig med at undersøge Superkilens rolle i området. I den forbindelse er der nogle områder, som dette speciale vil afgrænse sig fra, og kun beskæftige sig med de områder, som findes relevant i forhold til problemstillingen. Specialet vil afgrænse sig fra, at arbejde med Superkilens arkitektoniske funktioner, men mere beskrive Superkilens funktioner, i forhold til området og brugerne der benytter sig af pladsen. Der vil blive beskrevet hvorledes, det var tiltænkt, at Superkilen skulle benyttes og herudover hvordan den yderligere bliver benyttet, som ikke har været tiltænkt.

Specialet vil derudover afgrænse sig fra, at gå i dybden med hele det kvarterløft, som Mimersgade projektet omhandler, men kun udvælge de relevante dele, som har en forbindelse til Superkilen. Udover dette vil specialet ligeledes afgrænse sig fra den økonomiske del, da det ikke findes relevant i forhold til den valgte problemstilling. Det er dermed mere relevant, at beskæftige sig med Superkilens design, for at komme i dybden og undersøge, hvordan Superkilen fungerer som opholdssted for de lokale samt udefrakommende.

1.5. Begrebsdefinition

Bruger: I dette speciale vil ordet bruger blive anvendt omkring de individer, som benytter sig af eller har besøgt Superkilen. Det vil sige det dækker over turister, borgere fra hele København, men også borgere fra Nørrebro.

Borger: I dette speciale vil ordet borger blive anvendt til, at redegøre for dem som bor i de omkringliggende områder ved Superkilen.

1.5.1. Byen som mødested

Specialet opfatter byen, ud fra Henning Bechs beskrivelse heraf. Bech beskriver hvordan byen fungerer for mennesker, hvornår kan man kalde en by for en by, samt det der kendetegner en by. Han starter sin artikel med, at fremhæve diskussionen omkring kvindernes amning i det offentlige rum. Amningsdiskussionen var startet efter, at en kvinde var blevet meldt til ligebehandlingsnævnet, da hun havde ammet på en café. Nævnet besluttet at *"..afviste klagen med den begrundelse, at restauranten havde ret til at varetage hensynet til andre gæsters blufærdighed"* (Bech 2014: 26). Efterfølgende begyndte mange kvinder, at hævde at de gerne vil have ret til, at amme i det offentlige rum. Dette fik dernæst nogle til at hævde, at det var et tegn på en stigende nypuritanisme, som Henning Bech afviser (Ibid.).

Spørgsmålet som der bliver rejst her er, hvad er definitionen af *det offentlige rum*, og hvornår kalder man noget for et offentligt rum, *"For det er jo klart, at man ikke her tænker på et kontor fx statsadministrationen. I stedet drejer det sig i realiteten om byen og dens rum"* (Ibid.).

Bech beskriver det offentlige rum således:

"Det er rum, hvor i princippet en masse forskelligartede mennesker, der ikke kender hinanden personligt, færdes blandt hinanden" (Bech 2014: 26)

Denne beskrivelse anvender Bech ligeledes til, at beskrive en "by" med, hvis man ser det ud fra et livsverdensperspektivet, som han siger:

"Nærmere bestemt er der tale om et socialt livsverdensperspektiv. Med en kort sammenfattende betegnelse kan man sige, at "by" er en "verden af fremmede" (Ibid.)

Herudover kan man dele op i by og byliv, samt tilføje nogle ekstra elementer i form af cirkulation, som gør at en masse mennesker bor tæt på hinanden, men ikke færdes sammen, hvilket man ikke vil kalde en by. Et andet element der kunne tilføjes kunne være varighed, som går ud på at der skal være en mangeårig

cirkulation og varighed af de individer, som færdes sammen blandt hinanden. Det behøver ikke at være de samme individer, men det er ikke nok at de er samlet i et par dage eller uger. Yderligere kan man tilføje åbenhed, som handler om dialektikken, som skelner mellem de steder der er åbne for alle, og steder som er beregnet til en specifik gruppe (Bech 2014: 26).

Beck beskriver yderligere hvordan man nærmere kan beskrive, hvordan livet i byen er, og hvordan de forskellige individer omgås med hinanden. Han fremhæver at i en by, kan man opleve *mangfoldighed, diversitet, nervebelastning, nervestimulering, blasethed* (Bech 2014: 27). Derudover mener han at der findes, anonymitet, upersonlighed, ligestyldighed, ufølsomhed, segmentering, hvortil ens liv kan udspille sig i forskellige sociale segmenter.

”Man kan opleve frihed fra ”personlig” social kontrol fra familie og bekendte, og til gengæld få upersonlig social kontrol fra politi og vagtmyndigheder, samt en allestedsnærværende potentiel overvågethed og iagttagethed, om ikke fra andre så fra alle og enhver. Man kan opleve frihed fra at skulle være sig selv (som bekendt en af moderne menneskers byrder), og give sig ud for at være en anden. Man kan bade i menneskehavet, og drukne i menneskehavet. Man kan gå på opdagelse; man kan føle en særlig opstemthed, elektrificerethed ved det summende liv omkring sig. Man kan udvikle en brug-og-smid-væk-mentalitet, og selv blive genstand for andres ditto. Man kan opleve møder – korte eller længerevarende, intense eller næsten umærkelige, ordrige eller ordløse. Man kan konstruere sig selv gennem i øjnefaldende afslappethed – fx. på diskoteket, hvor man lader sig se siddende i en gruppe blandt venner i muntert og behageligt selskab” (Bech 2014: 27)

1.6. Kapitelbeskrivelse

2. Casen

2.1. Realdania og Københavns Kommune bygger Superkilen

Der vil i dette afsnit blive beskrevet Superkilens aktører: Realdania og Københavns kommune. Hensigten med dette afsnit er, i forlængelse med case beskrivelsen, at definere aktørerne bag Superkilen. Der vil i afsnittet blive redegjort for hvem Realdania er, og herudover hvilke forventninger samt ønsker Realdania og Københavns Kommune havde til Superkilen. Herunder hvad denne skulle bidrage til i området, og hvilke krav de havde inden projektstart.

Realdania beskriver sig selv, på følgende måde:

”Historien om Realdania trækker rødder langt tilbage i tiden. Det er historien om en halv by, der brændte ned til grunden i 1795, hvorfra realkreditte genopstod fra asken som en låneform, der kunne hjælpe byen med at genopstå. Og derfra er det historien om foreningen Realdania, der i dag vil skabe livskvalitet for alle gennem det byggede miljø” (Realdania 1)

Realdania har en lang historie bag sig. De startede som et realkredit firma, som senere hen blev solgt til Danske Bank, og de blev dermed forvandlet til en forening (Ibid.). Realdania har til formål, at hjælpe til i samfundet med byggeri projekter, der skaber en bedre livskvalitet for borgerne. Dette er et forsøg på, at optimere de byområder som har nogle komplekse problematikker (Realdania 2). Realdanias mål er desuden, at have alle med når man starter et byggeri projekt. Det kan være alt fra de lokale beboere til politiker eller andre aktører. Ifølge Realdania vil dette give en bedre indsigt omkring projektet og en bedre viden, som vil være til gavn for alle parter. Som de selv siger: *”Vores fælles bidrag fører til en meget større indsats”* (Ibid.).

Realdania udvælger de projekter de gerne vil støtte, ud fra en strategi. Denne kalder de for den *filantropiske* strategi, som indeholder fem programmer. Det første er *Rum for alle*, med denne har Realdania den målsætning, at kunne arbejde for, at kunne imødekomme de svage, de udsatte og dem der er ekskluderet fra samfundet. Dette gør de ved hjælp af bygninger og byrum, som skal placeres præcist de steder, hvor der er behov for det, og dette skal være med til, at forbedre livet for stedets borgere (Realdania 3). Den næste er *mulighedernes Danmark*, her er der fokus på de ydre områder i Danmark. Realdania mener, at ved at fremhæve og udvikle de enkelte steders potentialer, kan man være med til at styrke de ydre områder, og på den måde holde på dem der fraflytter fra disse områder (Ibid.). Derefter er der *innovation i byggeriet*, hvor der er fokus på miljøet og indeklimaet, som skal være med til at forbedre livskvaliteten for borgerne. Herudover fokuseres der ligeledes på, hvordan man kan skabe nye samarbejdsformer for byggeprocesserne, som vil være med til at fremme en mere moderne og effektiv byggesektor (Ibid.). Herefter er der *den levende bygningsarv*, hvor Realdania mener at bygninger og bevaringsværdige miljøer er ved, at miste deres oprindelige funktioner hvortil Realdania vil være med til, at gøre disse i stand og tilpasse dem til nye anvendelsesmuligheder. Realdania vil bidrage i form af rådgivning, planlægnings- og håndværksmæssig kompetencer til både ejere og bygherrer (Ibid.). Den

sidste er *byer for mennesker*, der handler om byen, som Realdania gør til ”*at styrke og udvikle de danske byer i en bæredygtig retning med fokus på byen som en fælles, robust og levende ramme om menneskers liv og trivsel*” (Realdania 3). Realdania anser at byerne med tiden skal rette sig efter nye behov, livsformer, demografiske skift samt det ændrede klimaforhold. Dermed er et af målene ligeledes, at gøre byerne til en bæredygtig omstillingsby (Ibid.).

Københavns kommune og Realdania har haft et partnerskab omkring planlægningen og anlægningen af Superkilen, hvor det er Realdania der bidrager med pengene til projektet (Kuben). Det findes relevant for specialets problemformulering, at redegøre for konkurrencen der blev udarbejdet omkring Superkilens udarbejdelse, som Københavns kommune og Realdania udarbejdede. Herudover hvilke forventninger der var til projektet omkring Superkilen, i forhold til området hvor pladsen blev placeret.

Realdania og Københavns kommune skriver således om, hvad projektet, Superkilen, går ud på ”... *hensigt er ved hjælp af nye og innovative metoder at tilføre området bymæssige kvaliteter med mødesteder og folkeliv*” (Kuben). Derfra kan man aflede, at projektets formål er at skabe liv for beboerne, samt at det skal være en del af den by, som er København. Superkilen skal dermed repræsentere byen København. Ambitionen for projektet er herudover at det skal være et urbant byrum, som skal afspejle en høj kvalitet af både arkitekturen og materielt, som dermed skal være med til at give kvarteret et løft (Ibid.), de beskriver det således:

“Løsningsforslaget skal have et højt arkitektonisk niveau, der kan bidrage til at omdanne det karakterløse areal til et vartegn for kvarteret et kreativt og mangfoldigt byrum til glæde for lokale beboere på tværs af alder, køn, religion og kultur og som en attraktion for hele byen” (Kuben)

Dette skulle gøres i samarbejde med beboerne, og derfor havde både Københavns kommune og Realdania et meget højt ønske til dem der skulle bygge Superkilen, om at borgerinddragelsen skulle være en stor del af projektet (Kuben). Dernæst var der et krav om, at Superkilen skulle være et nytænkende område, som har til formål at afspejle et *urbant aktivitetsstrøg*, som derudover skulle have en grøn karakter (Ibid.). Dette skulle bidrage til, at danne rammer om de mennesker der bor i området og tilføre dem et nyt liv samt skabe en ny identitet for området. Superkilen skulle ligeledes tilbyde en kulturel oplevelse, som skulle være med til at indbyde brugerne til ophold, eksemplerne på dette kunne være:

”Det kan både være som egentlige bænke og borde, men disse kan også suppleres med skulpturer eller andre inventarelementer, der også er spændende at se på eller tjener andre formål, når der ikke sidder nogen” (Kuben)

Dernæst skulle Superkilen være med til, at indbyde brugerne til sport og spil. Dette skulle gøres ved, at man for eksempel kunne lave nogle temabaseret arealer, som kunne relatere sig til omgivelserne (Kuben). Superkilen skal herudover være et grønt naturområde midt i byen, som skulle prioriteres højt. Det var

ligeledes vigtigt, at skabe tryghed omkring Superkilen, da brugerne skal kunne føle sig trygge, når de befinder sig på pladsen eller når der udføres aktiviteter (Ibid.).

2.2. BIG – Arkitekten bag ideen

Superkilen er konstrueret i samarbejde mellem Realdania, Københavns kommune og BIG. BIG er arkitekterne, som har designet ideen bag Superkilen. Jeg vil i dette afsnit beskrive hvem BIG er, og hvordan de arbejder.

BIG er en forkortelse af Bjarke Ingels Group, hvor Bjarke Ingels er hovedarkitekten bag tegnestuen. Bjarke Ingels er født den 2 oktober 1974, og er bosat i København. Hans arkitektdrøm startede da han var på et praktikophold på den Hollandske tegnestue OMA, hvor han arbejdede under den kendte arkitekt Rem Koolhaas (Rifbjerg 2015:117). Tegnestuen PLOT blev stiftet i 2001 af Ingels i samarbejde med Julien De Smedt, som han havde mødt under sin praktik hos OMA. I hans tid i denne tegnestue designede han *“havnebadet, VM- Husene og Bjerget i Ørestad”* (Ibid.). I 2005 gik De Smedt og Ingles hver for sig, og Ingels startede sin egen tegnestue under navnet BIG (Ibid). BIG har både en base i København og New York, hvor der hvert sted er et hold af arkitekter, designere, bygherrer og tænkere (World-architects). Tegnestuens opgaver er bredt geografisk fordelt, som der skrives:

“The office is currently involved in a large number of projects throughout Europe, North America, Asia and the Middle East” (Ibid.)

BIG beskriver sig selv, som en tegnestue, som foretager en meget omhyggelig analyse af, hvordan det moderne liv udvikler sig, samt de ændringer dette medfører. Dette kan blandt andet være:

“multicultural exchange, global economical flows and communication technologies that all together require new ways of architectural and urban organization”(World-architects).

For at kunne imødegå disse udfordringer, ønsker de at skabe:

“A pragmatic utopian architecture that steers clear of the petrifying pragmatism of boring boxes and the naïve utopian ideas of digital formalism”(Ibid.)

Desuden udtaler Bjarke Ingels at:

“Så længe det, man har tegnet og bygget, har relevans for det liv, der bliver levet, og de mennesker, der er, føler sig inspireret til omsorg og kærlighed for bygningerne, så kan al arkitektur stå for evigt”(Rifbjerg 2015: 118)

I bogen omkring tegnestuen BIG, ved navn *THE BIG LAB*, fremhæves nogle af de projekter, som tegnestuen, BIG, har været indover. Projekterne der fremhæves er blandt andet:

- Athens Holy road, som er et byggeri i det centrale Athen i Grækenland, der består af bolig og erhvervsbygninger (Keiding et al 2010: 9ff)
- Shenzhen International Energy Mansion er et hovedkvarter for Shenzhen Energy group, som er placeret centralt i Shenzhen i Kina (Ibid.: 12ff).
- Tallin Town Hall er det nye rådhus i Tallin i Estland, som skulle skabe åbenhed og transparens for den offentlige administration (Ibid.: 16ff)
- Astana Nationalbibliotek, som er det nye nationalbibliotek i Kasakhstan, der er opkaldt efter deres præsident Nursultan Nazarbayev (Ibid.: 22ff).
- Chongqing Circus City er placeret i Chongqing i Kina, og er en offentlig park langs Yangtze-floden (Ibid.: 31f).
- Expo 2010 er en udstillings pavillon i Shanghai i Kina, hvor man kan opleve Danmarks bedste attraktioner (Ibid.: 35ff).
- Søfartsmuseum er et underjordisk udstillingsrum placeret i Helsingør i Danmark (Ibid.: 42ff)
- Superkilen, som dette speciale omhandler (Ibid.: 48f)
- 8-Tallet består af både erhvervslejemål og lejligheder, som er placeret i Ørestaden i Danmark (Ibid.: 52f)

2.3. Superkilen

”Superkilen er et projekt, der skal forny, forskønne og forbedre hele kilen fra Nørrebrogade til Tagensvej langs Mjølnerparken over Mimers Plads og pladserne omkring Nørrebrohallen”(Superkilen 1)

Superkilen er et projekt, som tidligere nævnt, der er opstået i samarbejde med Realdania og Københavns kommune. Projektet er også et led i et større projekt omkring områdefornyelse, som omhandler hele Mimeresgadekvarteret (Ibid).

Målet med områdefornyelse omkring Mimersgade har været, fra Realdanias side:

”Med et arkitektonisk løft har det været målet at give kvarteret omkring Mimersgade på Nørrebro i København en ny og mere positiv identitet– til gavn for dem der bor i området. De lokale skal være stolte af at bo i Mimersgadekvarteret, og kvarteret skal være et sted, som lokker folk udefra til at kigge forbi og bruge områdets attraktioner”(Realdania 4)

Mimersgade er kendt for at være et gammelt arbejderkvarter, som bestod af boliger, butikker samt håndværks- og industrivirksomheder. Mimersgade består i dag kun af boliger, hvortil de fleste beboer i

området har en anden etnisk baggrund end dansk. Arbejdsløsheden i Mimersgade er højere end resten af København, derudover bor der også mange børn og unge (Realdania 1). I samarbejdet med Rambøll management er der blevet foretaget en analyse af hele Mimersgadekvarteret, for at finde frem til hvad der kunne være med til at give kvarteret et ansigtsløft. I den forbindelse er man kommet frem til tre projekter, som vil kunne forbedre forholdene for beboerne i området, og herudover give kvarteret en ny identitet, som der skrives:

”Med et arkitektonisk løft har det været målet at give kvarteret omkring Mimersgade på Nørrebro i København en ny og mere positiv identitet – til gavn for dem, der bor i området. De lokale skal være stolte af at bo i Mimersgadekvarteret og kvarteret skal være et sted, som lokker folk udefra til at kigge forbi og bruge områdets attraktioner. Etableringen af Superkilen som et nyt byrum er et af de vigtige elementer i disse bestræbelser”(Realdania 5)

De tre projekter Rambøll management ønskede at arbejde med var Superkilen, Nørrebrohallen samt de gamle DSB arealer (Realdania 1). Hvortil Superkilen skal fungere, som kilen der skal løbe igennem Mimersgadekvarteret og helt ud til Tagensvej. Nørrebrohallen skal renoveres til fremtidige idrætsaktiviteter, samt et kulturhus. De gamle DSB arealer skulle bruges til et rekreativt område, som skulle være til gavn for borgerne (Realdania 4).

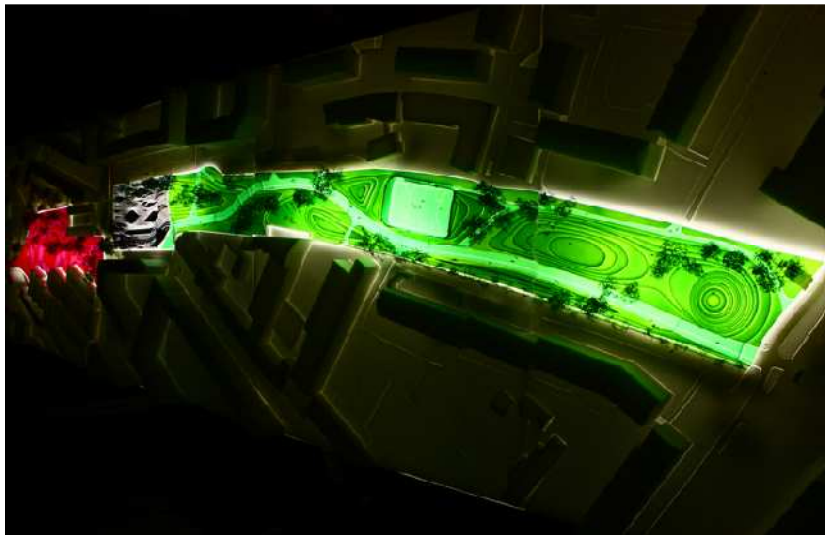
Der vil i følgende afsnit blive kommet nærmere ind på, hvordan Superkilen er indrettet, samt hvem der står bag det arkitektoniske arbejde bag Superkilen.

Ved oprettelsen af Superkilen har der været udstedt en konkurrence, som Realdania havde i samarbejdet med Københavns kommune. De havde udarbejdet nogle krav til arkitekterne, omkring hvordan Superkilen skulle bygges (Kuben). Konkurrencen var åben for både danske og udenlandske arkitekter. I sidste ende blev vinderen af konkurrencen tegnestuen BIG, som ejes af Bjarke Ingels. BIG er kendt for, at de *”...har vundet arkitektonisk anerkendelse over hele verden”* (B.dk). Udover BIG har de berlinske landskabsarkitekter Topotek1 og kunstnergruppen Superflex ligeledes været en del af gruppen, som har været med til at anlægge Superkilen (Politiken).

Superkilen er et projekt, som tidligere beskrevet, der skal være en del af Mimersgade områdefornyelsen. Superkilen skal være et moderne sted, som skal få mennesker til at få lyst til at færdes der. Det skal ydermere være en form for udstilling, hvor både folk fra Danmark, samt turister bliver lokket til. I beskrivelsen skrives at Superkilen ligeledes skal udstråle en mangfoldighed, dette kan gøres gennem involvering af de beboere der bor i området, og giver dem en mulighed for, at være en del af projektet omkring Superkilen. Dette således at beboerne kan identificere sig selv med området. Det er også derfor at Superkilen, indeholder 57 forskellige genstande fra forskellige dele af verden, som samtidigt definerer de etniciteter der repræsenteret i området omkring Superkilen, som der skrives:

”Springvandet er således fra Marokko, bokseringen fra Brasilien og busstoppestedet fra Kazahkstan. Der står cubanske bænke, engelske skraldespande og en enorm blæksprutte til at lege på fra Japan. En stor spansk skulptur af en tyr skuer ud over den grønne del af parken, og selv træerne kommer fra forskellige dele af verden” (B.dk)

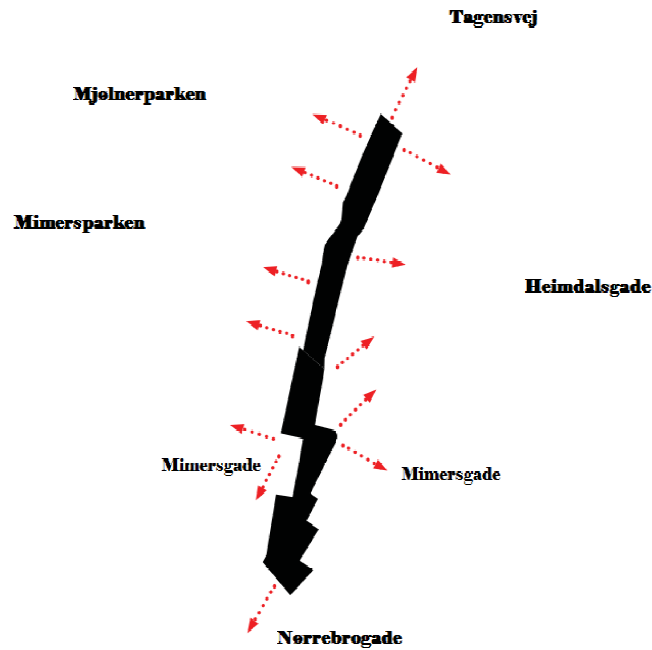
Dette skulle give beboerne i området en mulighed for, at være med i processen for deres lokalområde. Det har ligeledes været et af kravene fra både Københavns kommune og Realdania, at borgerne i området skulle være en del af processen ved oprettelsen af Superkilen. Ligeledes har Nørrebro Lokalludvalg spillet en stor rolle, ved oprettelsen af Superkilen (Kuben). Kravene for Superkilen har været høje, et af kravene lyder blandt andet, at der skal være *”attraktive grønne udendørsarealer og andre friarealer er en mangelvare i området også sammenlignet med resten af hovedstaden, men der er i kraft af Superkilen potentialer for langt flere rekreative kvadratmeter ”*(Ibid.). Superkilen er i den forbindelse inddelt i tre zoner, som der ses på nedenstående billede:

Kilde: (Superkilen)

Superkilens tre zoner er farveopdelte. Den ene zone hedder Den Røde Zone, den anden er Den Sorte Zone og den sidste er Den Grønne Zone. Hver af disse zoner skal have deres egen identitet. Inden disse vil blive beskrevet nærmere, vil der kort beskrives hele Superkilens forbindelse til dens nærområde, samt de trafikale forhold omkring pladsen.

Da Superkilen ligger mellem Mjølnerparken og Mimersgade så skal den ligeledes have den funktion, at den skal have forbindelser til hele nærområdet. Som illustreret på billedet:

Kilde: (Superkilen 1)

Superkilen forbinder hele nærområdet, dermed har alle beboerne mulighed for, at komme hen til Superkilen. Superkilen går fra Nørrebrogade og ned til den anden ende, som forbindes med Tagensvej. Der går ligeledes en cykelsti gennem Superkilen. Superkilen beskriver det således:

”For at skabe bedre og overskuelige trafikale forhold omlægges noget af den eksisterende cykelsti, der skabes nye tværforbindelser til naboområderne samt der sættes speciel fokus på overgangen over Mimersgade, hvor der er stærke borgerønsker om en bus sluse. Denne overgang skal ses i lyset af det overordnede trafikbillede på ydre Nørrebro og ind tænkes i en større trafikplan for området” (Superkilen)

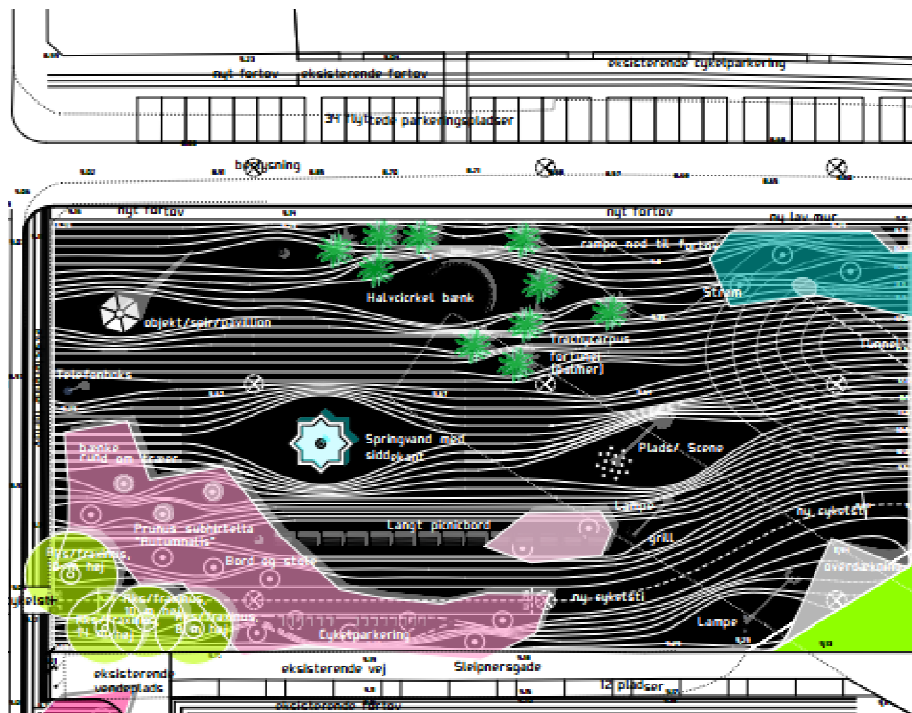
østside vil der være udendørsservering fra cafeen indenfor i den fremtidige hovedindgang. I den nordlige ende af pladsen, skabes områder for basketball indpasset i parkeringspladsen og på pladsens modsatte side skabes et udendørs fitness-område ved siden af Allende-parken”(Superkilen 2).

Af genstande kan der blandt andet nævnes pullerne fra Ghana, som illustreret på dette billede:

Kilde: (Eget billede)

2.3.2. Den Sorte Plads

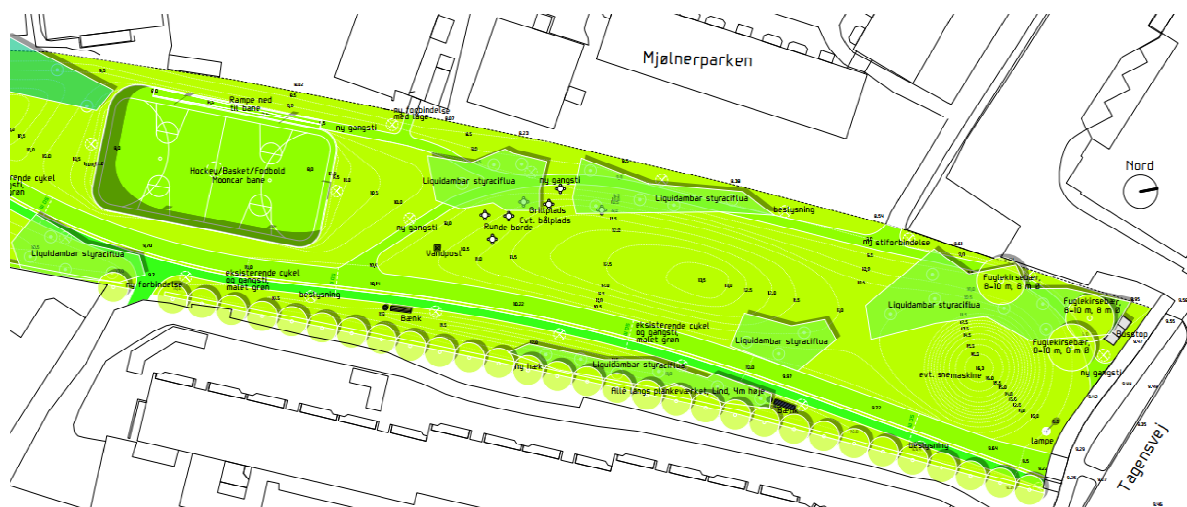
Kilde: (Superkilen 2)

Den sorte plads tilbyder beboerne mulighed for at slappe af, og den giver børnene mulighed for at lege i en Japansk rutsjebane , konstrueret som en blæksprutte. Herudover er der et springvand, som stammer fra Marokko (Superkilen 2). Pladsen er indrettet således, at der både er bakker og borde med skak indgraveret i. Dette giver borgerne mulighed for, at være sociale og desuden spille en omgang skak. Bakkerne kan børnene anvende til at bestige, og kan ligeledes udnyttes til sportsaktiviteter. Udover dette havde man fra arkitektens side et ønske om, at stedet skulle fungere som en slags basar, hvor beboerne havde mulighed for at sælge ting på pladsen. Men den ide er efterfølgende strejft, i samarbejdet med Nørrebros lokaludvalg, da man ikke mener at dette er hensigtsmæssigt (Bilag 1)

Af genstande kan der blandt andet nævnes blæksprutten fra Tokyo:

2.3.3. Den Grønne Plads

Kilde: (Superkilen 2).

Den Grønne Plads er indrettet med bakker, legepladser og picnic-spots, som henvender sig til selskaber og børnefamilier. For at man kan få de unge til, at benytte den grønne plads, har man flyttet nogle af sportsaktiviteterne til dette område. Der findes blandt andet en Hockeybane, med en integreret basketballbane, som skal lokke de unge fra området til at benytte sig af dem. Herudover kan de nærliggende skoler gøre brug af den. Til familierne har man lavet picnic-spots, hvor der gives mulighed for familierne til at samles og hygge. Det grønne område giver herudover mulighed for at tage sol, eller udføre andre aktiviteter i form af badminton, styrketræning eller lignende (Superkilen 2). Man har valgt at gøre brug af en markant belysning, som skal berolige borgerne, og give dem en tryghedsfølelse når man færdes i området (Ibid.).

Der er tidligere blevet nævnt, at der i Superkilen findes 57 genstande, som repræsenterer forskellige dele af verden. Disse genstande skulle bidrage til, at Superkilen er en mangfoldig og multikulturel plads. Af genstande kan der blandt andet nævnes basketball banen:

3. Metodologi

3.1. Videnskabsteori

I dette afsnit vil der blive beskrevet og undersøgt, hvorledes videnskabsteori bidrager til projektets metode samt forståelse for empirien, og hvorledes dette bidrager til fortolkning heraf. Der vil tages udgangspunkt i Lars Fuglsang og Poul Bitsch Olsens bog *”Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne”*, i denne beskrives videnskabsteori som et *”tværvideenskabeligt forsøg på at fremstille grundregler, grundlagsproblemer og gyldighedsproblemer i forskellige fag og discipliner. Videnskabsteorien kan herigennem være med til at belyse, hvad videnskab og forskning er og kan være”* (Fuglsang og Olsen 2004: 8). Dermed kan videnskabsteori bidrage til en forståelse af videnskab og forsknings karakter, således der opnås en større indsigt i feltet for specialets problemstilling. Den valgte videnskabsteori vil derfor påvirke valget af teori, og har betydning for indsamling og bearbejdning af specialets empiri.

De følgende afsnit vil give et indblik i de valgte videnskabsteorier: fænomenologi og hermeneutik. Dette gøres for at skabe en forståelse for, hvorledes disse har påvirket valgene igennem specialets arbejdsproces.

3.1.1. Fænomenologi

Den fænomenologiske retning tager sit metodiske udgangspunkt i den tyske filosof Edmund Husserl (1859-1938). Han skabte det berømte kampråb *”til sagen selv”*, der understøttede hans interesse for at undersøge menneskets erfaring og livsverden, som anteciperede eksistensfilosofien og hermeneutikkens trang til at undersøge individers konkrete engagement i verdenen (Rendtorff 2004: 279f). Den tyske filosof Martin Heidegger (1889-1976) videreudviklede Husslers tankegang, hvortil han gav fænomenologien et hermeneutisk twist, da han antog at individets oplevelse og erfaring omkring verdenen var baseret på fortolkning. Da det ikke kan undgås at mennesket lever i en kontekst, som fortolkes ud fra individets gøren og forståelse af livet (Rendtorff 2004: 282). I dette speciale bidrager dette til en forståelse af, at borgerne der gør brug af Superkilen skaber deres forståelse af pladsen på baggrund af deres anvendelse af denne. Hvilket kan underbygges af Merleau-Ponty, som siger:

”...meningen skabes i samspillet mellem krop og verden, og at kroppen er nøglen til vores perspektiv på verdens mening, eftersom vi lever i en grundlæggende tillid til vores sanseopfattelser” (Rendtorff 2004: 284).

Dermed er et vigtigt aspekt i forståelsen af Superkilen og dens brugere, at de oplever pladsen forskelligt, på baggrund af deres individuelle samspil mellem krop og verden. Fænomenologien indbærer hertil en forståelse af *”det sociale som en projektion af en menneskelig betydningssammenhæng”* (Rendtorff 2004: 290).

Fænomenologien ønsker, at analysere erfaring på baggrund af individets kropslige bevidsthed i livsverdenen. Det vil sige, at forstå erfaring på baggrund af individets konkrete livsverden (Ibid.: 285f). Hvertill individets livsverden skal forstås som:

”...en horisont i tid og rum, hvor tingene viser sig i deres konkrete menings- og erfaringsstrukturer. Samfund, historie og kultur udtrykker en sådan rettethed, hvor bevidsthed i en oprindelig meningssammenhæng, der bryder modsætningen mellem subjekt og objekt” (Ibid.: 281).

Dette er der taget højde for i specialet, blandt andet ved at foretage interview i Superkilen, således der blev skabt en forståelse af individets oplevelse af pladsen, og på denne måde forsøge at forstå hvilken kontekst deres svar kom fra. Dertil er det i forhold til specialet vigtigt at fremhæve:

”Verden består ikke bare af fysiske objekter, men af kulturelle genstande, der får mening igennem de menneskelige intentionalitetsstrukturer” (Rendtorff 2004: 286)

Superkilen er bygget op af forskellige elementer fra forskellige kulturer, der på denne måde afspejler og repræsenterer det multikulturelle område, som Nørrebro netop er. Dermed skabes der forskellige forståelser for brugerne af Superkilen, da f.eks. en marokkaner der ser det marokkanske springvand vil få associationer til sit hjemland.

Den fænomenologiske metode kan anvendes til, at opnå forståelse for de forskellige dimensioner af menneskets væren. Det er afgørende, at menneskets eksistens går forud for dets essens, hvilket vil sige at strukturer og systemer kan anvendes, til forståelse af individets livsverden. Det er derfor afgørende, at forstå individets livsverden ud fra en fænomenologisk erfaringsanalyse (Rendtorff 2004: 288). Dertil er det vigtigt at pointere at:

”Fænomenologien forstår det sociale som inter-subjektivitet, altså som et forhold mellem subjekter, der deler en fælles livsverden, og det er grundlaget for den fænomenologiske ontologi” (Ibid.: 290).

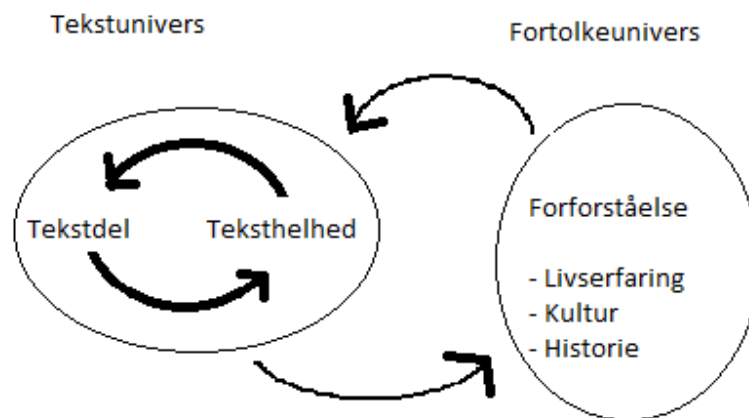
Det vil sige når to mennesker indgår i en social relation, skaber de en fælles livsverden og dermed kan de forstå hinandens erfaringer i denne givne situation. Dette stemmer overens med det valg, som der i specialets metode blev taget omkring, at interviewe brugerne af Superkilen på location. På denne måde kunne man som interviewer, dermed indgå i en social kontekst og bedre forstå interviewpersonens svar, da man på denne måde oplevede deres interaktion på pladsen. Da man som forsker *”ikke kan undgå at gøre sig til en del af den betydningshorisont, han ønsker at beskrive.”* (Rendtorff 2004: 298). For at forstå verdenen skal forskeren dermed skabe en samhørighed med det, som der ønskes undersøgt. Dermed er verdenen altså afhængig af måden, hvorpå forskeren forstår denne (Rendtorff 2004: 298). Afslutningsvis gør fænomenologien sig ikke i bestemte analyserammer, men ønsker at opnå en åben og fordomsfri indstilling til analysen (Ibid.: 304).

3.1.2. Hermeneutik

Hermeneutikken er læren om fortolkninger af tekster, hvortil fortolkning er det centrale tema for at opnå mening ved den søgte viden. Begreberne samtale og tekst spiller en vigtig rolle i hermeneutikken (Kvale & Brinkmann 2009: 68f). Hermeneutikken kan dermed bidrage til, at der gennem fortolkning skal opnås en tydelig, klar og velargumenteret forståelse for meningen med empirien i Specialet. Der findes tre slags hermeneutikker, som der skelnes mellem, en *traditionel*, *metodisk*, *filosofisk* og *kritisk*. Den *traditionelle* hermeneutik opstod i det gamle Grækenland, hvor formålet var at skabe mening af religiøse, juridiske og litterære tekster. Den *metodiske* hermeneutik opstod i 1800-tallet, hvor fokus var på fortolkningsregler, der kunne skabe en sand erkendelse af teksten. Den *filosofiske* hermeneutik forstår mennesket, som et fortolkende væsen, hvilket gør at det ikke handler om hvordan vi fortolker, men hvorfor vi gør det (Højberg 2004: 311f). Den *kritiske* hermeneutik blev skabt på baggrund af Habermas og Ricœurs kritiske perspektiv på hermeneutikken (Ibid.: 333). I specialet vil der blive taget udgangspunkt i den filosofiske hermeneutik, da der i forlængelse med den fænomenologiske tilgang anskues mennesket, som et fortolkende individ. Således skabes der ”... *ikke erfaring og oplevelse af verden uden fortolkning, og mennesket kan ikke undgå at leve i en meningssammenhæng, der fortolkes ud fra dets livstydning, projekter og gøremål i verden*” (Ibid.: 282). Dette bidrager til specialet på den måde, at borgerens oplevelser og forståelser af Superkilen skabes ud fra dennes bevægelser heri og omvendt. Dette betyder ligeledes, at borgerens oplevelse af Superkilen fortolkes ud fra *min* forståelse af borgeren og Superkilen. Dermed er man som fortolker med til, at danne mening med det undersøgte genstandsfelt. Modsat den metodiske hermeneutik, anser specialet dermed ikke, at genstandsfeltet indeholder mening i sig selv, som kan findes ved hjælp af rette forskningsmetode (Ibid.: 313f). Alt efter hvem man omgås i den givne situation, vil man opleve Superkilen forskelligt. Dermed arbejder specialet ud fra den forestilling, at der ikke kan skabes en sand erkendelse af borgernes oplevelse af pladsen, da forskellige situationer vil føre til forskellige meningsforklaringer. Dermed kan fortolkning gennem en hermeneutisk og fænomenologisk tilgang give en mangfoldig og grundig forståelse af, hvorledes planlæggerne kan opnå forståelse af, hvordan borgerne oplever Superkilen.

I både den *traditionelle*, *metodiske* og *filosofiske* hermeneutik er den hermeneutiske cirkel et centralt princip ved fortolkning af empiri. Denne cirkel betegner en vekselvirkning, mellem forståelse af delen og helheden. Der kan dermed først opnås forståelse af de enkelte transskriberede interviews, når man forstår helheden. Omvendt skal den overordnede mening også forstås, ud fra de enkelte dele af empirien. Det er altså relationen mellem helhed og delen, som muliggøre forståelse og fortolkning (Højbjerg 2004: 312f). Hermeneutikken er derfor et erkendelsesteoretisk greb, og ikke en metode til sand erkendelse. Hermeneutikken er måden vi som mennesker er til på, da al mening er fortolket. Den hermeneutiske

cirkel bliver derfor det ontologiske udgangspunkt, da meningen med specialets empiri bliver til en vekselvirkning mellem specialets fortolkning og interview-deltagernes udsagn (Ibid.: 313f). Dette vil komme til udtryk i specialet ved, at der i løbet af indsamlingen og bearbejdningen af det empiriske materiale opstår en vekselvirkning mellem mig som undersøger og mine interviewpersoner, da jeg fortolker deres oplevelse og erfaring ud fra min egen forståelse heraf.

Kilde: (Eget billede)

3.2. Metode

I dette afsnit vil der blive beskrevet, hvilke overvejelser der blev gjort, i forhold til brug af metode. I specialets start udføres der en brainstorm (*Se bilag 5*), der skulle bidrage til, hvilke metoder der kunne gøres brug af, og hertil hvilke fordele og ulemper hver metode havde. I observation har man mulighed for, at tage højde for det menneskelige kropssprog, som man ikke har mulighed for i samme omfang, i blandt andet interview og spørgeskema (Pedersen et al. 2012: 11ff). Men i en observationssituation er det vigtigt at forskeren ikke er forudbestemt, hvilket kan gøre at forskeren får alt for mange informationer, hvilket der ikke er behov for. Der er stor risiko for, at forskeren bliver for involveret, og dermed mister overblikket over emnet (Ibid.: 18f). Der blev i denne brainstorm, overvejet brug af dokumentanalyse. Dette kan give et indblik i, hvilket formål afsenderen havde med det pågældende dokument, samt i hvilken kontekst dokumentet er skabt (Lynggaard 2007: 227). Det er afgørende i en dokumentanalyse, at der bearbejdes flere dokumenter, som dækker over genstandsfeltets tidshorizont (Ibid.: 226). Derfor fandt jeg det svært at finde dokumenter, som kunne dække hele Superkilens tidshorizont. Disse metoder kom jeg derfor væk fra, da de ikke bidrog til specialets udviklede problemstilling. Den optimale metode for dette speciale blev dermed den kvalitative metode i form af interviews. Grunden til dette er, at den kvalitative metode har forståelsen af erfaring og livsverden, som centrale emner. Dette falder i tråd med valget af videnskabsteori for dette speciale, som er hermeneutik og fænomenologi (se afsnit 3.1) (Kvale & Brinkmann 2009: 44, Højberg 2004: 340f).

Disse interviews blev foretaget ved, at opsøge Superkilen og hertil finde nogle personer der ønskede at deltage, hvor interviewet blev foretaget på location. Dette skabte nogle problemer, i form af tidsbegrænsninger fra brugerne af Superkilen. Der blev ligeledes foretaget et ekspertinterview med formanden for Mimersgade områdefornyelsen, Troels Glismann. Han havde en stor indsigt i planlægningen omkring Superkilen, ligeledes eftersøgte han en brugerundersøgelse af pladsen. Efter mange overvejelser omkring problematikkerne omkring mine interviews, samt Glismanns hentydning til en manglende brugerundersøgelse, antages der derfor at et spørgeskema ville bidrage i stor grad til specialets problemformulering. Derfor blev der sendt en spørgeskemaundersøgelse ud til forskellige steder, som har en tæt relation til Superkilen, for at bakke empirien mere op. Før foretagelsen af et spørgeskema, skal man oftest forberede sig bedre end kvalitative interviews. Grunden til dette er, at i et spørgeskema skal man formulere præcise spørgsmål, således man opnår de mest optimale svar (Johansen & Friis 2011: 10f).

3.2.1. Interview

Det kvalitative interview er, som før nævnt, en særlig velegnet metode til indsamling af empiri i dette projekt. Dette på baggrund af valget af fænomenologi og hermeneutik, som videnskabeligt afsæt for specialet. Det kvalitative interview giver et godt indblik i interviewdeltagerens livsverden, hvilket er centralt for den fænomenologiske tilgang. Et semistruktureret livsverdensinterview har til formål, at få et indblik i informantens livsverden, med udgangspunkt i informantens egne perspektiver. Det er semistruktureret i den forstand, at det ikke er et lukket spørgeskema, og heller ej en hverdagssamtale. Interviewet udføres på baggrund af en interviewguide, hvortil der er plads til uddybende eller nye spørgsmål, som måtte forekomme (Kvale & Brinkmann 2009: 44f). Kvale & Brinkmann har opsat tolv aspekter, som er afgørende i et interview med en fænomenologisk tilgang (Ibid.: 46), som blandt andet at interviewet skal søge *mening* i informantens livsverden. Hertil er det afgørende, at interviewereren har et stort indblik i interview emnet, og er opmærksom på hvad deltageren siger og udtrykker. Derudover er et af aspekterne, at interviewereren skal være *bevidst naiv*, således at denne er åben overfor nye og uventede temaer i interviewet, og dermed ikke lukket af et fortolkningsskema (Ibid.: 47ff). Dette afspejler sig i specialets interviews da jeg, som interviewer, havde undersøgt Superkilen nøje, før jeg udarbejdede en interviewguide. Denne interviewguide var kun en guideline, da jeg under mine interview lyttede til mine informanter, og hertil stillede uddybende spørgsmål. Dette gav mig et mere dybdegående indblik i informantens livsverden, på baggrund af den måde de udtrykte sig på.

Hermeneutik er læren om fortolkningen af tekster, hvilket dermed gør fortolkning af mening til et centralt tema, i forhold til at opnå den søgte mening (Kvale & Brinkmann 2009: 68f). Det er dermed centralt i hermeneutikken at:

”Mennesker er selvfortolkende, historiske væsener, hvis forståelsesredskaber er betinget af tradition og historisk liv. ... Og enhver tekst får sin mening fra en kon-tekst. Viden om, hvad andre mennesker gør og siger, hvad deres handlinger og ytringer betyder, afhænger altid „af en baggrund eller kontekst af andre betydninger, antagelser, værdier, praksisser og så videre”” (Kvale & Brinkmann 2009: 69)

Interviewforskning er et menneskeligt samspil, som påvirker informanten, da de skal give en del af dem selv. Dette gør, at man som interviewer skal tage hensyn til etiske og moralske spørgsmål. Der skal skabes et bånd til informanten, således de føler sig trygge, dette gøres ved at indsamle informantens samtykke til at deltage. I interviewsituationen kan informanten blive stresset og forandre sine holdninger. Desuden skal man under transskriptionen, beskytte informantens fortrolighed og i teksten være loyal overfor de mundtlige udsagn. Der er mange hensyn at tage under hele bearbejdningen af interviewet, da det er forskerens etiske ansvar at rapportere viden, således at den er sikret og verificeret bedst muligt (Kvale & Brinkmann 2009: 81). Det er afgørende at man som interviewer reflekterer over magtspillet i interviewsituationen, (Ibid.: 52). Det er forskerens integritet der er en afgørende faktor i forbindelse med

udførelsen af interviewet, og det er dermed afgørende at der skabes en god relation til informanten, således at de åbner op (Ibid.: 93f).

”De syv faser af en interviewundersøgelse

1. *Tematisering. Formuler formålet med undersøgelsen og opfattelsen af det tema, der skal undersøges, før interviewene begynder. Undersøgelsens hvorfor og hvad bør være afklaret, før spørgsmålet om hvordan – metode – stilles.*
2. *Design. Planlæg undersøgelsens design og tag alle syv faser af undersøgelsen i betragtning, før interviewene påbegyndes (kapitel 6). Undersøgelsen designes med henblik på at opnå den tilsigtede viden (kapitel 3) og under hensyntagen til undersøgelsens moralske implikationer (kapitel 4).*
3. *Interview. Gennemfør interviewene på grundlag af en interviewguide og med en reflekteret tilgang til den søgte viden og interviewsituationens interpersonelle relation (kapitel 7,8 og 9).*
4. *Transskription. Klargør interviewmaterialet til analyse, hvilket almindeligvis omfatter en transskription fra talesprog til skreven tekst (kapitel 10).*
5. *Analyse. Afgør på basis af undersøgelsens formål og emne og interviewmaterialets karakter, hvilke analysemetoder der passer til interviewene (kapitel 11, 12, 13 og 14).*
6. *Verifikation. Fastslå validiteten, reliabiliteten og generaliserbarheden af interviewresultaterne. Reliabiliteten henviser til, hvor konsistente resultaterne er, og validitetet vil sige, om en interviewundersøgelse undersøger det, den har til formål at undersøge (kapitel 15)” (Kvale & Brinkmann 2009: 122)*

Der er under udarbejdelsen, foretagelsen samt bearbejdningen af mine interviews blevet taget højde for de 7 ovenstående faser. Disse har bidraget til at strukturere, planlægge og gennemføre mine kvalitative interviews.

Afslutningsvist vil der blive redegjort for, hvorledes et eliteinterview har til forskel fra et livsverdensinterview. I specialet er der blevet foretaget et eliteinterview med Nørrebros lokalformand Troels Glismann. Han havde stor indsigt i planlægningen omkring Superkilen, samt generelt indblik i hvorledes Superkilen bliver anvendt på nuværende tidspunkt. Når man foretager et sådant interview er det vigtigt, at man som interviewer har sat sig grundigt ind i emnet, som i dette tilfælde var Superkilen. For på den måde, at kunne stille relevante spørgsmål, og ligeledes skabe en symmetri i interview relationen. Elitepersoner er vant til at formulere sine holdninger og meninger omkring deres ekspertise, som Glismann desuden gjorde opmærksom på, da han ofte havde besøg af grupper, som ønskede viden omkring Superkilen (Kvale & Brinkmann 2009: 167). Dette var ligeledes tilfældet, da der under interviewet med Glismann, ligeledes var en anden gruppe tilstede. Dette skabte både fordele og ulemper.

Fordelene ved dette var, at der var flere til, at stille spørgsmål. Hvortil ulemperne var, at den anden gruppes spørgsmål ikke altid ville have relevans for min problemstilling. I sådanne eliteinterviews har eksperterne ofte forberedte svar, hvilket kræver evner fra interviewerens side, for at komme ud over dette. Hertil kan det fremhæves, at det at der var flere til stede under interviewet netop gjorde, at der var flere til at stille uddybende spørgsmål og på denne måde konfrontere Glismanns holdninger.

3.2.1.1. Beskrivelse af respondenter

Interviewene er blevet foretaget i Superkilen, hvor jeg har forsøgt at fange brugerne i de omgivelser, som spacialet arbejder med. Dette har givet mig en forståelse af deres livsverden, og ligeledes givet dem mulighed for, at svare på baggrund af det rum de opholder sig i.

Det første interview jeg foretog, var med Troels Glismann. Han er nuværende formand for andelsboligforeningen, som er placeret ud til den sorte plads (Bilag 1). Ved opførelsen af Superkilen sad han i Kilebestyrelsen, da han på daværende tidspunkt var en del af områdefornyelsen i Mimersgade. Glismann skulle derfor repræsentere borgerne, under oprettelsen af Superkilen. Dermed sad Glismann med den fornødne viden omkring Superkilen, da han har været en del af hele processen, som har været forud for Superkilen. Derudover gør han stadig brug af pladsen, da han arbejder og bor tæt op af den (Bilag 1).

Mit andet interview blev foretaget med et vennepar Morten og Mikkel, som jeg mødte på den sorte plads. Her sad de ved dam/skak bordene, snakkede og drak en kop kaffe. Morten er 35 år, og studerer til dagligt. Han er ved at færdiggøre sin kandidat i psykologi, og arbejder på Bispebjerg Hospital. Morten har ikke en fast bopæl på nuværende tidspunkt, men bor midlertidigt tæt på Superkilen. Han har dog boet på Nørrebro i længere tid, og har dermed et godt kendskab til området (Bilag 2). Mikkel er 26 år, og bor lige ud til Superkilen, hvilket han på daværende tidspunkt havde gjort i 3 måneder. Til dagligt arbejder Mikkel på det indre Nørrebro, som bartender på *Kind Of Blue*. Mikkel kender Superkilen rimeligt godt, da pladsen ligger lige ved hans hoveddør, og han gør derfor ofte brug af den (Ibid.).

Mit tredje interview var med venindeparret Ida og Julie. Jeg mødte dem på den røde plads, hvor de sad og snakkede på bænke. Ida er 22 år gammel, og er bosat lige nede ved Nørrebros runddel. Hun skal til at begynde på den danske filmskole. Julie er 25 år gammel, og bor tæt på Superkilen. Til dagligt studere hun sociologi på Københavns Universitet (Bilag 3).

3.2.2. Spørgeskema

Jeg har i mit Speciale valgt, at foretage en spørgeskemaundersøgelse. Dette valg har jeg taget på baggrund af mine interviews. Efter at jeg havde foretaget mine interviews på pladsen, oplevede jeg det vanskeligt at forstyrre personerne på pladsen. Derfor udformede jeg en spørgeskemaundersøgelse, for at nå ud til så mange informanter som muligt.

Under dette afsnit vil jeg beskrive, hvordan man skal udarbejde et spørgeskema, samt de valg man skal være opmærksom på.

Inden man går i gang med at finde ud af, hvilke spørgsmål man vil stille i sit spørgeskema, er det vigtigt at man har gjort det helt klart for sig selv: *“hvad der er formålet med rundspørgen”*(Johansen & Friis 2011:17). Dette valg bliver det styrende for spørgeskemaets udarbejdning, da de spørgsmål man vil stille skal kunne afspejle, det man ønsker at undersøge. Det er ligeledes vigtigt, at man undervejs ser sig kritisk på de spørgsmål man vil stille, så man får disse diskuteret og formuleret grundigt (Ibid).

Det er også vigtigt at man er klar over hvilken type information man vil indsamle, som Johansen & Friis fremhæver:

“Er det faktisk viden? En holdningsundersøgelse? En adfærdsundersøgelse? Eller ønsker man at teste folks viden på et bestemt område?”(Johansen & Friis 2011: 17)

Det er her vigtigt at undersøge om de informationer man søger i sin undersøgelse, allerede er foretaget i form af statistikker eller en eksisterende undersøgelse på området. Men hvis man foretager en holdnings- eller adfærdsundersøgelse er det oplagt, at foretage en rundspørger, da disse aldrig bliver identiske (Ibid.). Hvilket netop var det specialets spørgeskemaundersøgelse havde til hensigt, nemlig at få indblik i brugernes holdninger og opfattelser af Superkilen. Der blev desuden spurgt ind til, hvorledes brugerne benytter sig af pladsen, og hvilken betydning Superkilen har for området.

Spørgeskemaet indeholder ligeledes nogle faktuelle spørgsmål, som omhandler svarpersonen. Dette kan placeres enten i starten af spørgeskemaet eller i slutningen. Disse spørgsmål kan være med til, at give et indblik i svarpersonernes alder, køn, bopæl, uddannelse og lignende. Disse kan være nyttige i analysedelen, hvis man ønsker at foretage en kønsopdeling af svarene, eller en analysering af svarpersonernes geografiske forhold med mere (Johansen & Friis 2011: 19). Jeg har i mit spørgeskema valgt, at spørge ind til mine svarpersoners køn, bopæl og alder. Da dette giver et indblik i respondenternes baggrund. Spørgeskemaet skal have en balance af både lukkede og åbne spørgsmål da disse svar, på hver sin måde, bidrager til at samle information på. De lukkede spørgsmål *“.. har et afgrænset antal svarmuligheder og er lette efterfølgende at tælle op og vinkle på”* (Ibid.: 20). Hvor de åbne spørgsmål *“... inviterer man til dialog og kritik og sender et signal om, at man tager svarpersonen seriøst”*(Ibid.:21). Jeg har i mit spørgeskema benyttet mig af, både lukkede og åbne spørgsmål. De lukkede spørgsmål har jeg

brugt til, at få et indblik i hvad brugerne mener om et bestemt emne, efter kategorier jeg har fået indblik i, fra mine interviews og andet materiale. Efterfølgende har jeg suppleret med åbne spørgsmål, så jeg kunne give mine svarpersoner muligheden for, at uddybe deres svar.

Spørgeskemaet kan indeholde nogle skalaer, hvor man anvender det til, at få et indblik i svarpersonens holdning. Man kan vælge at have en *udsagnsskalaer*, som typisk vil bestå af “.. *fem svarmuligheder, hvor der er to positive, to negative og ‘en neutral svarmulighed’*” (Johansen & Friis 2011: 28). Man kan ligeledes supplere dette med en talskala, hvor man kan anvende det til at “.. *udregne et gennemsnit og dermed hurtigt sammenligne med tidligere undersøgelser og se, om tilfredsheden er faldet eller steget*”(Ibid.: 29). I mit spørgeskema er disse udsagnsskalaer blevet anvendt til, at opnå indblik i brugernes holdninger til, blandt andet farverne på pladsen. Dog gav jeg brugerne mulighed for, at uddybe dette med en kommentar (Bilag 4).

Efter de ovenstående overvejelser omkring de spørgsmål man ønsker, at stille i sit spørgeskema, samt hvordan man vil stille dem, skal man efterfølgende foretage nogle overvejelser omkring designet af sit spørgeskema. Det er vigtigt at man udformer et flot design, da det er designet af spørgeskemaet, som skal være med til, at sikre:

”1. at alle spørgsmål bliver besvaret. 2. at svarpersonerne kan genkalde sig den viden eller holdning, man spørger om”(Johansen & Friis 2011: 33)

Det er derfor vigtigt at man nøje overvejer spørgeskemaets omfang, og antallet af de spørgsmål man vil stille svarpersonen. Dertil er det vigtigt, at svarpersonen ser sin interesse i problemstillingen (Ibid). Ved et elektronisk spørgeskema skal man være opmærksom, de spørgsmål man stiller ikke er for lange, men at de skal være korte og præcise, da:

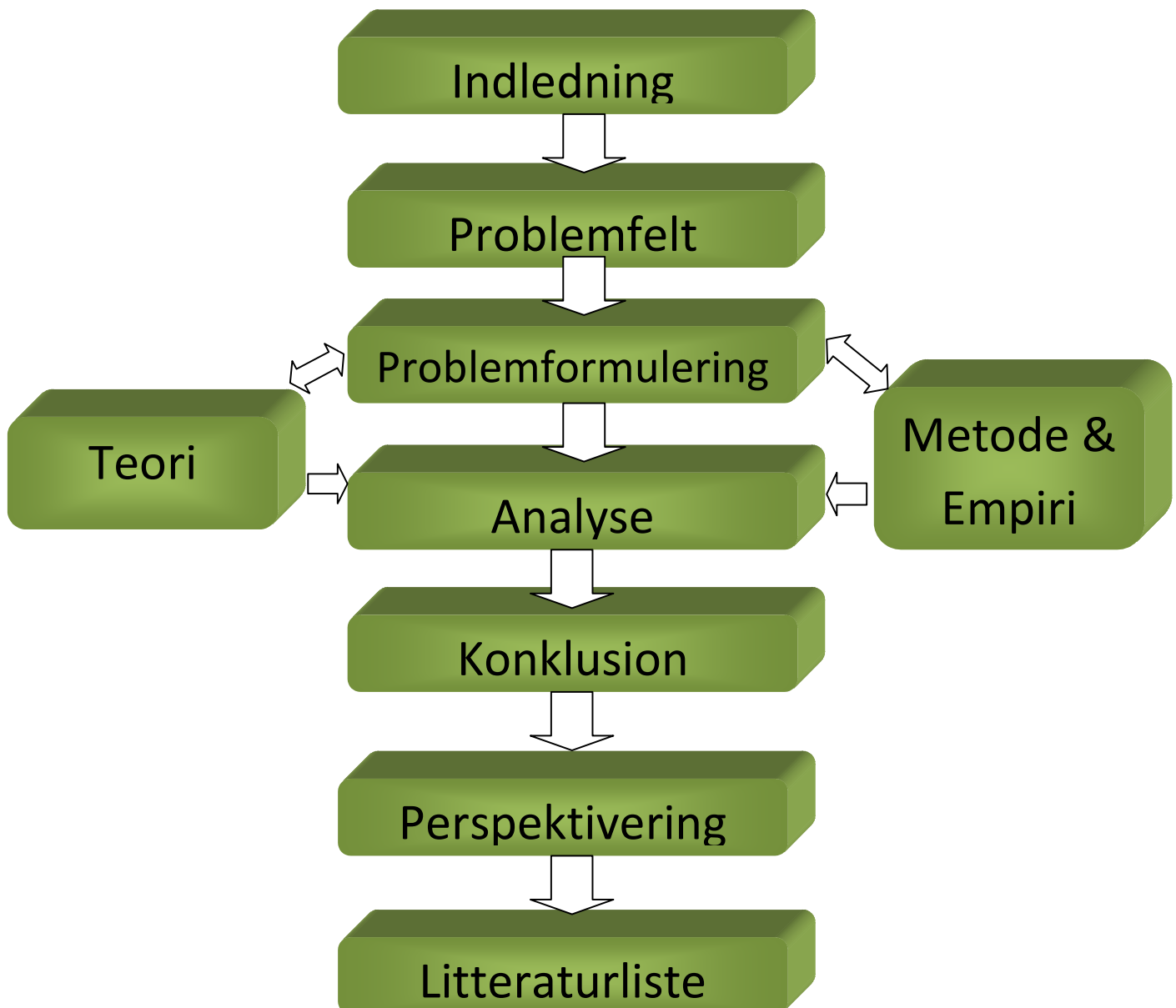
“læsning af tekst på en computerskærm er i særlig grad påvirket af utålmodighed og sporadisk, selektiv læsning”(Johansen & Friis 2011:33f)

Dermed skal man prøve så vidt muligt, at lave en svarmulighed for hvert skærbillede, således at man på den måde ikke forvirrer svarpersonen (Ibid.). Jeg har i mit speciale valgt, at foretage et elektronisk spørgeskema, som er blevet delt på forskellige medie platforme, såsom facebook og email. Dette har jeg valgt for, at opnå så mange respons som muligt. Jeg har desuden valgt, at mine spørgsmål skulle være så præcise som muligt, og disse spørgsmål er desuden meget præget af mine interviews. Jeg har forsøgt, at stille nogle spørgsmål som jeg antog, havde relevans for svarpersonerne. Der er ikke nogen faste regler for, hvordan man vil opbygge spørgeskemaets spørgsmål, da man kan vælge om baggrundsspørgsmålet enten kan komme i starten eller i slutningen (Johansen et al 2011: 34). Jeg har i mit spørgeskema valgt at svarpersonerne først skulle svare på de faktuelle spørgsmål, da jeg mener dette er en god indgangsvinkel for svarpersonen. Jeg har haft mulighed for, at få svar på alle spørgsmål, da man i et elektronisk spørgeskema kan markere, at disse spørgsmål skal besvares. Dog skal denne funktion anvendes med

omhu, da denne ”*vækker ofte irritation hos svarpersonen*” (Ibid.: 37). Jeg har valgt at bruge denne funktion, da jeg gerne vil have mine svarpersoner skulle svare på så meget som muligt, hvilket vil give mig et bedre indblik i deres holdninger, da alle svarmulighederne hænger sammen.

3.3. Projektdesign

Nedenstående figur illustrerer, hvordan projektet er opbygget. Problemformuleringen danner udgangspunkt for valg af metode og teori, hvilket dermed har påvirket specialets analyse. Dette leder videre til konklusionen, som er en besvarelse af projektets problemformulering. Hvortil perspektivering har til formål, at perspektivere ud over projektet.

3.4. Metodeevaluering

I dette afsnit, vil der blive reflekteret over anvendelsen af metode i projektet. Der er både blevet anvendt kvalitative og kvantitative metoder, i form af interviews og spørgeskemaundersøgelse.

3.4.1. Validitet

Validiteten drejer sig om, som Kvale og Brinkmann beskriver:

“...hvorvidt en metode undersøger det, den har til formål at undersøge.”(Kvale & Brinkmann 2009: 272).

Validiteten handler om, at beskrive hvordan ens metode bidrager til, at undersøge den valgte problemstilling. For at jeg kunne komme ind på et nærmere svar på min problemstilling, har jeg valgt at foretage tre interviews, og supplere dette med en spørgeskemaundersøgelse. Der er blevet foretaget tre interviews, i form af to livsverdensinterviews samt et ekspertinterview. Eksperten, som blev interviewet, var Troels Glismann som sad i bestyrelsen for Superkilen. Han havde derfor et indblik i, hvordan processen bag Superkilen foregik. De to livsverdensinterview blev foretaget med brugere, som jeg mødte på pladsen. Her var det vennerne Morten og Mikkel samt Ida og Julie. De bidrager til en masse gode observationer omkring brugernes oplevelse af Superkilen. De har ligeledes bidraget med deres holdninger og beskrivelser af aktiviteterne på pladsen. Jeg mødte en masse problemer ved, at foretage interviews på pladsen, hvilket ledte til at jeg fandt det relevant at udforme en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet er i elektronisk form, som er blevet delt ud på email via Nørrebros lokalforening, på Superkilens facebook side samt blevet delt ud i min omgangskreds. Spørgeskemaerne har givet et bredere indblik i brugernes meninger omkring Superkilen. Dette har været med til, at forstærke min empiri, da jeg har opnået flere respondenter.

3.4.2. Reliabilitet

Reliabilitet bliver ifølge Kvale og Brinkmann beskrevet som:

“... hvorvidt et resultat kan reproduceres på andre tidspunkter og af andre forsker”(Kvale & Brinkmann 2009: 272)

Dette har, ifølge Kvale og Brinkmann, noget at gøre med om de interviewede personer, vil ændre på deres svar, hvis en anden forsker stillede dem de samme spørgsmål. I dette tilfælde har jeg lavet et ekspertinterview, hvortil jeg anser at han ikke vil give et andet svar, hvis en anden forsker lavede interviewet. I forhold til brugerne, som er blevet interviewet omkring deres personlige meninger om pladsen. Brugere har forsøgt, at forklare sig så godt de kunne med deres ærlige holdninger omkring pladsen. Derfor ville jeg ikke mene, at deres svar ville ændre sig hvis en anden forsker foretog interviewet, da de var i et trykt setting, og kunne forholde sig til pladsen direkte.

4. Teori

4.1. Præsentation af teorierne

I dette afsnit vil teorierne, som anvendes i projektet blive beskrevet. For at kunne besvare specialets problemstilling vurderede jeg, at det var afgørende at opbygge en teoriramme af flere teorier. Hvilket gav mening i forhold til den opbyggede problemstilling, og herunder de tre arbejdsspørgsmål. Derfor søgte jeg efter teorier, som kunne beskrive henholdsvis byrummet, brugerens oplevelse samt planlægningsforløbet. Efter mange teorier, som var oppe og vende, faldt valget på oplevelsesdesign, kommunikativ planlægning og det senmoderne nærmiljø.

Christian Jantzen og Tove A. Rasmussens teori omkring oplevelsesdesign skal bidrage til, at give indblik i hvordan byrummet kan anvendes til, at skabe en oplevelse for brugeren. Denne teori er skrevet ud fra hvorledes planlæggeren kan forme byrummet, således at der skabes forskellige oplevelser for brugeren.

Annika Aggers teori omkring kommunikativ planlægning skal bidrage til, at give et indsigt i planlægningen, og hvilken rolle de enkelte aktører har haft. Den vil ligeledes bidrage til borgerinddragelsesprocesser, som er en vigtig del af den kommunikative planlægning.

John Pløgers teori omkring det senmoderne nærmiljø giver et indblik i, hvordan brugeren oplever byrummet. Dette vil jeg anvende til at undersøge, hvordan byrummet påvirker brugerne samt hvilke meninger brugerne skaber af byrummet. Han fremhæver at rummets sociale betydning er, et resultat af interaktionen mellem de komplekse rumlige repræsentationer, og deres betydning formet gennem den menneskelige sansning, oplevelse og begrebsliggørelse.

I de følgende afsnit vil der blive redegjort for de ovenstående teorier.

4.2. Oplevelsesstedet

I bogen *Oplevelsesstedet* beskrives der, ud fra et tekstanalytisk perspektiv, hvordan visse steder er mere optimale til, at frembringe meningsfulde oplevelser. Bogen tager sit udgangspunkt i detailhandlen, hotel- og restaurationsbranchen, folkebiblioteket og kunst. Kunst skal i denne henseende forstås som enten noget stedsspecifikt i form af figurer eller lignende, eller noget som rokker ved forholdet mellem krop og sted. Dertil skal det siges at bogen ikke beskæftiger sig med selve designprocessen, men behandler derimod de steder som er designet på en måde, som gør dem oplevelsesrige (Jantzen & Rasmussen 2014: 6).

Nogle steder giver en anderledes oplevelse end andre. Forklaringen på hvordan et sted kan give en optimal brugeroplevelse, beskrives som følgende:

”En forklaring kunne være, at et succesfuldt oplevelsesdesign er i stand til at overraske sine brugere i forhold til deres forventninger. Oplevelser afleder fra de gøremål, brugerne ellers havde gang i. De sætter en anden dagsorden end den hverdagslige. De skaber et nyt perspektiv på tilværelsen. Men først og fremmest: De retter opmærksomheden mod det øjeblik, hvori der opleves” (Jantzen & Rasmussen 2014: 7)

For at skabe et byrum, hvor brugerne skal have en oplevelse, er det vigtigt, at man indretter byrummet således, at brugerne bliver tiltrukket af denne. Desuden er det vigtigt at byrummet er designet på en sådan måde, at den udskiller sig fra de andre steder i området. Der tages i bogen udgangspunkt i Jyske Bank, som har haft succes med at designe deres banker på en sådan måde, at det skaber en unik oplevelse for kunden, sammenlignet med andre banker. Jyske Bank har haft succes med at tilfredsstille kundernes oplevelser, i form af forskellige initiativer i deres indretning. Blandt andet har Jyske Bank valgt, at opsætte matterede glas, som skal vække kundernes interesse og på den måde gøre dem nysgerrige omkring hvad der foregår i banken. Det skaber en adskillelse mellem det der foregår i banken, og det der foregår udenfor. På bankens vinduer står der følgende:

”Kig ind... der er frit valg i kaffeBaren og inspiration på hylderne” (Jantzen & Rasmussen 2014: 7).

Med denne overskrift, forsøger man at lokke kunderne ind i banken, ved at tilbyde dem inspiration til deres økonomi, men samtidig give dem kaffe, som kan gøre deres ophold mere afslappet og anderledes. Overskriften kan være med til, at lokke kunderne ind i banken, men man har ligeledes lavet et lille hul i glasset for, at give kunderne muligheden for, at se hvad der foregår derinde:

”Man skal hen til hullet for at se, hvad der forgår- hvis ikke man vælger bare at gå ind. Kroppen bliver med andre ord sat i bevægelse. Vi har det en smule som barnet, der smukigger gennem nøglehullet for at se juletræet blive pyntet” (Jantzen & Rasmussen 2014: 8).

Ydermere har Jyske Bank haft med et koncept, som hedder *”Jyske forskelles”*. Dette har haft til hensigt, at give kunderne en bedre oplevelse af det rum de bevæger sig i. Banken har på denne måde brudt den

traditionelle banks koncept med skrankerne, som plejede at være det første som kunderne møder når de trådte ind i banken, hvilket derfor fyldte meget. Jyske Bank skabte dermed et nyt rum for deres kunder, således at der foregik en ny form for interaktion mellem kunde og bankrådgiver, da de gjorde det til en oplevelse (Jantzen & Rasmussen 2014: 8).

”Oplevelser er hverdagsfænomener. Oplevelser behøver ikke designede produkter eller designede steder. Mennesker oplever også uden en oplevelsesøkonomi eller uden oplevelsesdesign. Det er nemlig mennesket selv, der skaber oplevelsen” (Jantzen & Rasmussen 2014: 9).

Oplevelsesdesign vil sige, at tilrettelægge et tilbud i form af produkter, steder eller tidsmæssige forløb, som er med til at understøtte menneskets lyst og evne til at opleve (Ibid.). Dertil handler oplevelsesøkonomi om, at kunne give udbyderen af disse tilbud en mulighed for, at skabe en ramme der er med til at kapitalisere på denne lyst og dermed opnår den fornødne effekt. Dette kan være i form af forøget indtjening eller at skabe loyale kunder (Ibid.). Det centrale for den menneskelige eksistens er, at kunne opleve det der sker lige nu og her. Hvorefter at kunne omsætte dette til erfaring, minder og fortællinger, som ligeledes udgør et centralt del i oplevelsesdesignet og oplevelsesøkonomien (Jantzen & Rasmussen 2014: 10). Vi mennesker bliver skabt af vores erfaringer, da vi er erfaringsdannende væsner, som der skrives:

”Mine kropslige rutiner, mine antagelser om verden og dens indretning, min forståelse af og for andre mennesker, mine forestillinger om, hvad der er muligt for mig at opnå i denne verden, mit selvbilled og min selvforståelse- alt dette er i vid udstrækning bundet til erfaring, som er udvundet af, hvad jeg tidligere har oplevet” (Jantzen & Rasmussen 2014: 10).

Dermed kan man sige at erfaring er oplevelsesbaseret, og at erfaringer skaber forventninger, som både kan være store og næsten uopnåelige, men ligeledes nogle forventninger, som er opnåelige og jordnære. Forventninger præger vores hverdag, som gør det muligt for os, at *”... skabe, opretholde og tilpasse denne hverdag på en forudsigelig, ubesværet og nærmest automatisk måde”*(Jantzen & Rasmussen 2014: 10). Oplevelser i denne henseende er en ændring af situationen, som skyldes en forandring, som fører til et brud med de forventninger man havde. Det kan ligeledes føre til en afvigelse fra ens erfaringer eller noget som ikke passer ind i ens rutine. Disse eksempler kunne man se i Jyske Forskelle, hvor banken forsøgte at ændre i deres indretning af lokaler, som gav kunderne en anderledes oplevelse. Denne omdannelse ændrede kundernes forventninger omkring Jyske Bank, da de skilte sig ud fra andre banker. Dette resulterede i at kunderne skulle ændre deres rutiner og erfaringer, da de nu skulle begive sig ind i et anderlede rum (Ibid.). Dermed konkluderer Jantzen at dette fører til, at sammenhængen mellem oplevelse og erfaring er kompleks. Man kan sige at oplevelser og erfaringer ikke er adskilt fra hinanden, men at de derimod er impliceret i hinanden (Jantzen et al., 2014: 10). Forståelsen af kompleksiteten er et *”fortløbende vekselvirkning mellem forandring, forundring og forvandling”*(Ibid.). Vekselvirkning som

der her tales om, er både det kropslige og det bevidsthedsmæssige. Oplevelser er kognitivt og der skal derfor ske en bevidsthedsmæssig effekt for, at erfaringsgrundlag kommer i spil, som i dette tilfælde kaldes forundringsaspektet. Dette kunne dernæst transformeres til forvandlingsaspektet (Jantzen & Rasmussen 2014: 11). Da man mener at *”sammenhængen mellem oplevelser og erfaring udgør således en psykologisk struktur, der både indbefatter forhold ved menneskets naturgrundlag(dvs. Biologien) og forhold, der skyldes, at mennesket er et refleksivt væsen, der erkender sig selv og andre i kraft af samfundsmæssige betydningssystemer”*(Jantzen & Rasmussen 2014: 11).

Vores krop tilpasser sig omgivelserne, dette sker gennem et helt døgn, og uden at vi som mennesker er bevidste om det og derfor kan dette ikke kaldes en oplevelse. Oplevelsers virkning på mennesket kan, ifølge Jantzen, beskrives således *”Oplevelser er erkendte forandringer i kroppens tilstand (fysiologi), perception og adfærd (emotion), som kan udfordre hidtidige forestillinger, forventninger og antagelser (altså forundringsaspektet), hvilket kan føre til en udvidelse eller justering af selvforståelsen og indsigten i omgivelserne (altså forvandlingsaspektet), der over tid kan blive rutine”*(Jantzen & Rasmussen 2014: 11). Man kan dermed antage at en oplevelse ikke bare er en oplevelse, men er noget man får noget ud af. En oplevelse giver mennesker læring omkring hvad der tiltaler det enkelte individ, og hvordan man skal forholde sig hensigtsmæssigt til verdenen (Ibid.).

Oplevelser er dermed brugerdrevet og derfor altid situerede, hvilket gør at de afhænger af individets forudsætninger i den givne situation. Derfor handler det om *”fx ved kommendes aktuelle sindsstemning, de deltager, som hun er sammen med eller interagerer med, eller de økonomisk, fysiske eller andre begrænsninger, der måtte være for hans fulde deltagelse”*(Jantzen & Rasmussen 2014: 11). Ud fra dette kan man altså sige at disse begrænsninger er med til, at påvirke en oplevelses kvalitet. Derimod kan man ligeledes sige, at det kan have noget at gøre med det enkelte individ, hvordan individet eksempelvis optræder i den givne situation.

Man kan dermed sige, at oplevelsesdesign former objekterne på en sådan måde, så de fremstår oplevelsesrige for brugerne. Man kan dermed sige, at oplevelsesdesign handler om:

”at tilrettelægge rammer, genstande og hændelsesforløb, som skaber kvantitative, og altså målbare, forandringer i sansningen, hvilket kan foranledige til kvalitative, og altså betydningsbærende, forvandlinger af erfaring”(Jantzen & Rasmussen 2014: 12).

4.3. Planlægning af det senmoderne nærmiljø

Dette afsnit tager udgangspunkt i John Pløgers bog *Det senmoderne nærmiljø*, hvori han blandt andet beskæftiger sig med nogle cases, som tager udgangspunkt i både Danmark og Norge. John Pløger beskriver, hvordan man planlægger i det senmoderne samfund. Man er her begyndt at fokusere på nogle bestemte behov, som man ud fra det politiske perspektiv mener, er det rigtige for borgerne. Derfor mener Pløger:

"... at den fremtidige boligpolitik bliver baseret på en dybere og mere tidssvarende indsigt i de senmoderne nærmiljølivsformer, og deres samspil med bydelens og byens udbud af kultur- og oplevelsestilbud"(Pløger 2002:10)

Pløger antager, at for at man kan skabe et godt hverdagsliv med et godt nærmiljø og gode boliger, har samfundet haft en tendens til at tro, at dette gøres gennem planlægning og arkitekturen (Pløger 2002: 20). Han mener at det kan være svært at sige noget om, hvad der skaber en positiv udvikling for byen og nærmiljøet, da man skal se dette i andre sammenhænge. Der findes flere faktorer, som påvirker byen og miljøet, som Pløger skriver *"produktionsmådens udvikling, samfundets økonomiske, politiske og kulturelle udvikling, samt forandringer i samfundets værdier og normer"* (Ibid.).

Det boligpolitiske mål i Norden har været, at kunne skaffe husly og et bosted, som skulle være for alle uanset økonomiske forhold. Herudover skal der være en let tilgængelighed fra hverdagslivets handlinger i boligområderne (Pløger 2002: 20). Efterhånden har by og boligpolitikken bevæget sig hen imod, at handle om at skabe boligmiljøer. Hvor man tidligere fokuserede mere på det funktionelle og fysiske behov, er man begyndt at rette sit fokus på de sociale og kulturelle værdier (Pløger 2002: 21). I den forbindelse har man fra den politiske side sat nogle initiativer til værks, i form af kvarterløftprojekter, hvori man forsøgte *"... at producere sociale rum. Det offentlige rummødestederne, aktiviteterne og den æstetiske forskønnelse af disse rum"* (Ibid.). Disse tiltag blev skabt på baggrund af nogle emner, som man antog skulle løses. Emnerne som blev diskuteret var, forslumning af boligområderne og boligsociale problematikker. De boligsociale problematikker omhandler blandt andet vold, hærværk, isolation og ensomhed (Ibid.). Disse ændringer i fokuset for politikken kan desuden være påvirket af velfærdspolitikken, som kan have til mål at skabe en bedre livskvalitet for borgerne. Da det i dag handler mere om, at skabe en bedre livskvalitet, frem for kun at udfylde det basale behov for husly og madforsyninger (Ibid.). Igennem historien har der været en stor tiltro til, at planlægning vil kunne skabe gode sociale forhold i nærmiljøet:

"...eller fordi det var gennem den fysiske planlægning, man kunne etablere en god boligstandard, forbedre omgivelsernes kvalitet, etablere offentlige rum og skabe "et liv mellem husene" og dermed generelt forbedre livskvaliteten"(Pløger 2002: 23)

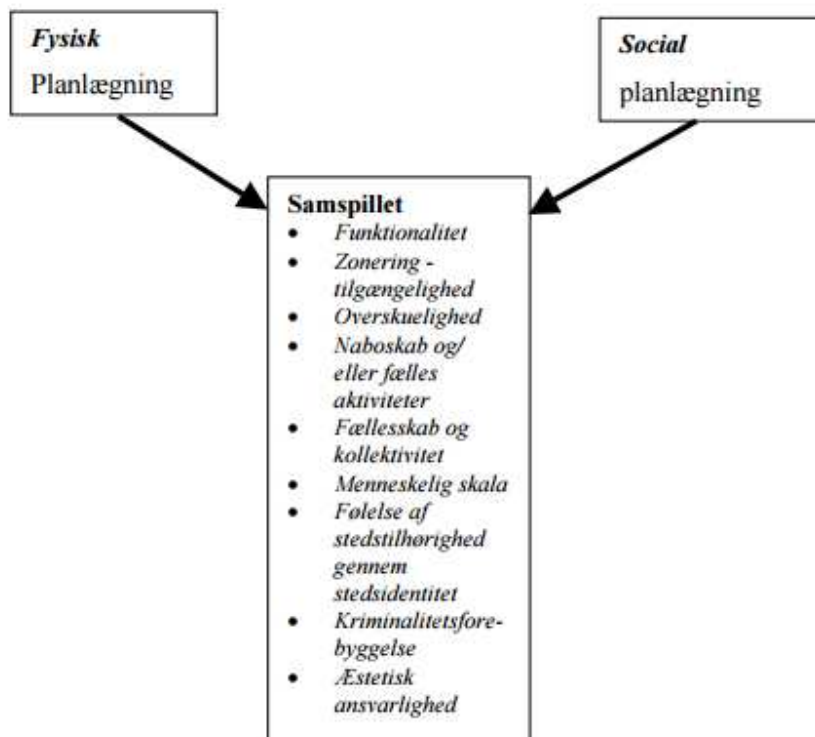
Pløger forsøger at finde ud af om dette stadig gør sig gældende, om der er blevet tilføjet noget ekstra eller om man helt har forladt denne tankegang. Han gransker hvorledes der tænkes indenfor byplanlægning, og samspillet mellem det fysiske samt den sociale planlægning (Pløger 2002: 23).

John Pløger har udarbejdet en model, som han kalder, en basis model for by og boligplanlægning. Pløger anser at:

”Fysisk planlægning drejer sig om et socio-rumligt forhold, det vil sige fysisk planlægning bygger på ideen om at det er muligt at præge og forme det sociale liv gennem rummet” (Pløger 2002: 186).

Hvortil han fremhæver samspillet mellem by og boligplanlægning. Model kan ses på billedet:

Figur 6.1 Basismodel for by- og boligplanlægning

Figuren skal kunne illustrere, at opgaven for by og boligplanlægning er, at skabe relation mellem *formen* og *normen*, dette kan gøres ved at man planlægger gennem et samspil mellem by og boligplanlægning (Pløger 2002: 187).

Den fysiske planlægning beskrives således: ”..at planlægge for specifikke boligstandarder, funktionel omgivelsesplanlægning, byfornyelse og renovering, fx i form af forskønnelse af det byggede miljø” (Ibid.).

Den sociale planlægning udføres ofte på de svagt stillede i området, hvortil der er opstået problemer i form af integration eller lignende. Man forsøger dermed via den sociale planlægning, at skabe en social relation og netværk for at løse de boligsociale problemer (Ibid.). Som Pløger beskriver:

”Social planlægning handler, set i forhold til boligspørgsmålet, om fx levekår (økonomi, boligsubsidiering), sociale opgaver (ældreomsorg, institutioner) og kultur” (Ibid.).

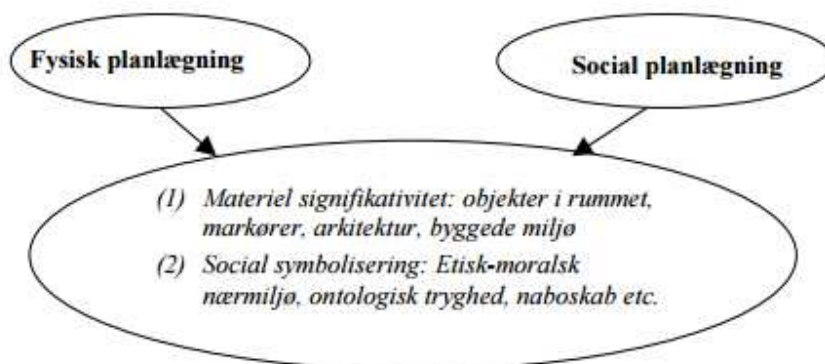
Samspillet beskrives således:

” ... et centralt mål for samspillet mellem den fysiske og sociale planlægning – dets fornuft – skal være beboernes positive identifikation med sit bosted og sit nærmiljø” (Pløger 2002: 188)

Ifølge Pløger illustrerer dette, at man hele tiden, inden for by og boligpolitik, har forsøgt at skabe et *mentalt rum*, som vil medføre gode bosteder igennem *materiale signifikativitet* (Ibid.). Pløger mener at der er nogle udsendte signaler af boligmiljøer, i form af *”normative, æstetiske, historiske, omgivelserne korrekte brugsmåder, samværsformer mv.”* (Ibid.). Dette vil resultere i at både beboerne og brugerne vil forme billeder og meninger med stedet (Ibid.).

Derfor har Pløger udarbejdet en udvidet model, hvor han har tilføjet det mentale rum i modellen, som ser således ud:

Figur 6.2 *Planlægningens tilføjelse af det mentale rum*

Pløger illustrerer med denne model, hvorledes man former det mentale rum, som han siger:

”Den spatiale planlægning og arkitekturens formning af mentale rum, skal med andre ord forme en ”maps of meaning”, det vil sige materialisere og synliggøre kulturens hegemoniske betydningsskemaer, koder og symboler gennem materialiteter” (Pløger 2002: 189).

Politikere og planlæggere skal altså skabe et mentalt rum, som må konstrueres kognitivt. Mange planlæggere og politikere vil ikke opfatte den illustrerede planlægning, og deres egen funktion, som et spørgsmål om magt. Men derimod opfatte det som kompromiser og konsensus, når de i løbet af planlægningen skal træffe beslutninger og valg på forskellige niveauer (Ibid.)

4.4. Kommunikativ planlægning

Planlægningen har længe været et værktøj, som man har benyttet i byfornyelsesprojekter og rum, som planlæggerne fandt mest optimalt i forhold til både brugere og borgere. Efterhånden er der kommet øget fokus på, at inddrage dem som man planlægger for, det vil sige dem som bor tæt på det givne sted. Annika Agger beskriver at:

”Der er således i dag større opmærksomhed på det potentiale, som inddragelsen og mobilisering af borgernes ressourcer udgør i en kvalificering af planlægningsprocessen” (Agger 2007: 31)

Dermed kan man sige, at den kommunikative planlægning forsøger, at ophøre den rationelle og hierarkiske planlægning, som man kalder et top-down planlægningsideal. Hvor man har set bort fra, at involvere alle i planlægningsprocessen (Agger 2007: 33). Derimod gør den kommunikative planlægning det, *”... at demokratisere planlægningen ved at opstille krav til, hvordan man etablerer fair og inkluderende planlægningsprocesser, hvor alle berørte parter af en beslutning har mulighed for at blive hørt”* (Ibid.: 31). Disse planlægningsidealer har været forplantet i den vestlige verden, siden efterkrigstiden (Ibid.: 33). Det rationelle planlægningsideal beskrives som *”... en opfattelse af planlægningen som en fornuftsbetonet, neutral og videnskabelig aktivitet, der indgår i en hierarkisk styreform..”* (Agger 2007.: 34). Agger mener, at der er en opdeling mellem det offentlige og private. Hun mener at planlægning bliver en fremadskridende aktivitet, som dermed fremmer de offentlige interesser, og hvori politikerne er dem der bestemmer de overordnede rammer, der involvere embedsmændene (Ibid.). Den kommunikativ planlægning finder denne form for planlægning og aktørernes rolle forældet, da fortalerne for den kommunikative planlægning mener, at samfundsudviklingen er ændret på mange måder fra de præmisser, som den rationelle planlægning er bygget på (Ibid.). Som Agger pointerer:

”... politiske beslutninger ikke blot træffes i byrådene, Folketinget eller EU- parlamentet, men derimod i en række fragmenteret fora, hvor der er mange flere modsatrettede interesser involveret i beslutningsprocesserne” (Agger 2007: 34)

Dermed kan man sige at dette har skabt et øget behov for, at planlæggerne skal være mere åbne og agerer som konfliktløser mellem de modstridende parter. Man kan sige at, planlægningen i dag er blevet mere end bare planlægning, men at planlægningen er blevet mere kommunikativ og forhandlingsorienteret (Ibid.).

4.4.1. Neopragmatisk tilgang

Planlægningsteorien er inspireret af to forskellige tilgange, hvortil den ene stammer fra Jürgen Habermas, og hans teori omkring kommunikativ handlen. Den anden tilgang er pragmatismen, som er inspireret af John Deweys teori (Agger 2007: 36).

Habermas påpeger i hans teori, hvordan vi skal kunne træffe de såkaldte *fornuftsbetonede* beslutninger. Han fremhæver fire forskellige måder, som leder til at man kan tage en fornuftsbetonet beslutning (Ibid.). De fire måder er følgende: *instrumentel og teknisk, moralsk, følelsesmæssig æstetik og kommunikativ* (Ibid.). De fire forskellige måder repræsenterer forskellige tænke måder, som ifølge Habermas er her at der ”...bliver konstrueret ’mening’ og forståelseshorisonter, der repræsenterer bestemte forestillinger af virkeligheden” (Agger 2007: 36). Der bliver skabt forskellige former for viden og fakta, inden for hver vidensform (Ibid.). Ifølge Habermas, har der været en tendens til, at den instrumentelle og tekniske vidensform har været mest dominerende, hvori han tilføjer, at det er vigtigt at de andre vidensformer også skal bruges, da de er lige så legitime (Ibid.). Det er de sidste tre punkter som de, kommunikative planlæggere, lægger mest vægt på. De mener at disse punkter, i lige så høj grad skal anvendes, som de instrumentale og videnbaseret argumenter (Ibid.). Ifølge Habermas er det vigtigt ”... med en offentlig dialog, der er åben for forskellige typer af viden og erkendelsesformer” (Agger 2007: 36f). Grunden til dette er at Habermas anser, at det ikke kan afgøres ved en afstemning eller en flertalsbeslutning. De kommunikative planlæggere har, med inspiration fra Habermas, opstillet nogle kriterier som en ’ideal’ planlægningsproces. Kravene kan være svære at opfylde, men de mener at det er kriterier, som der bør stræbes efter (Ibid.).

Kommunikativ planlægning er, som tidligere beskrevet, inspireret af to filosofiske tilgange, hvor den anden tilgang stammer fra pragmatisme. Denne tilgang har sine rødder helt tilbage fra 1900 tallet, og som blev grundlagt af filosofen Charles Sanders Peirce (Agger 2007: 38). Det grundlæggende præmis i pragmatismen er, at *begreber* og *udsagn* forstås ud fra den kontekst vi befinder os i, som Agger beskriver det:

”Det pragmatisk perspektiv argumenterer for, at vi ændrer vores opfattelse af verden, ud fra hvad der giver mening for os i givne situationer” (Ibid.)

John Dewey påpeger nogle vigtige pointer som pragmatismen indeholder. Her nævner han blandt andet, at en vigtig del af pragmatismen er, at de dialoger der føres mellem parterne skal forekomme mellem praksisbaserede fællesskaber, hvor der eksisterer *tillid, gensidighed* og *ansvar* (Ibid.). Eller som det bliver beskrevet:

”En vigtig pointe i pragmatismen er, at der er i fællesskaber og sociale kontekster, at individet bliver til en person på baggrund af kulturelt indlejrede erfaringer og traditioner” (Agger 2007: 38)

Dermed kan man sige at dialogen er vejen til, at finde frem til løsninger og hvor sandheder frembringes (Ibid).

4.4.2. Borgernes rolle

Kommunikativ planlægning giver borgerne en central rolle, da *”eftersom deltagelsen forventes at medvirke til, at der dannes nye forståelser og gensidig respekt mellem de involverede aktører”* (Agger 2007: 39). Man antager at borgerne er dem, der har den fornødne viden omkring deres lokalområde og dermed kan være med til, at bidrage med vigtige pointer i planlægningsprocessen. Med deltagelsen af borgerne skaber man desuden en form for uddannelse, som leder til en demokratisk samfundsborger:

”Derfor bliver lokale planlægningsprocesser ikke en øvelse i kun at skabe konsensus mellem forskellige aktører, men også et led i en proces, de medvirker til at opbygge handlekompetencer i civilsamfundet” (Ibid.)

Dertil kan man sige at man uddanner borgerne til, hvordan man skal begå sig og handle i samfundet. Dette gøres ved, som beskrevet, at borgeren deltager med sin viden omkring sit lokalmiljø, der dermed giver borgeren mulighed for, at være en samfundsorienteret borger (Ibid.).

5. Diskuterende tematisk analyse

5.1. Planlægningsprocessen

Det planlægningsmæssige aspekt af Superkilen vil blive belyst, på baggrund af mit interview med Troels Glismann. Jeg vil således beskrive Glismanns oplevelser af hele processen bag Superkilen, hvori han beskriver opførelsen af Superkilen. Jeg vil forholde mig kritisk til hans udsagn, som jeg mener bærer præg af hans egen rolle, som på daværende tidspunkt var formand for områdefornyelsen i Mimersgade.

Troels Glismann har været kritiker af Superkilen, hvor han blandt andet ikke har været tilfreds, med det planlægningsmæssige forløb samt selve designet af Superkilen. Han er ligeledes blevet citeret i mange avisartikler (Politiken), hvor han blandt andet fremhæver manglende borgerinddragelse, samt mangler ved Superkilens design. Jeg vil i denne analysedel fremhæve nogle af de kritikpunkter, som Glismann antager der burde have været taget højde for i planlægningsforløbet. Hertil vil jeg fremhæve de mangler, der har været under borgerinddragelsesprocessen, som Glismann mener har været afgørende for Superkilen.

Glismann starter ud med at forklare om den proces, der har været ved oprettelsen af Superkilen. Der var fem arkitektfirmaer, som hver især fremstillede deres ideer til, hvad området kunne anvendes til. Hvertill han fremhæver, at man fra starten af projektet ikke var enige om, hvad der skulle bygges, der hvor Superkilen er nu. Glismann sad i dommerkomiteen, som var dem der var blevet udvalgt til, at vælge et projekt der skulle opføres ved Nørrebrohallen. Glismann, og nogle andre borgere fra områdefornyelsesprojektet, mente at GHBs¹ forslag omkring Nørrewood var det bedste projekt, hvortil han uddyber:

”..og som var meget mere natur, og meget mindre belægning, end det der rent faktisk blev gennemført”(Bilag 1)

Glismann og de øvrige fra områdefornyelsen repræsenterer borgerne, som ønskede mere natur, og dermed var Nørrewood det oplagte projekt. Realdania havde dog, ifølge Glismann, andre planer. De andre i dommerkomiteen var vilde med BIGs forslag, som er det der bliver kaldet Superkilen idag. Man valgte at se bort fra borgernes ønske, som Glismann udtrykker det:

”Og så siger Realdania og, nej så siger fagdommerne de syntes det bedste projekt er BIGs projekt, for det mener de er mest udviklingspotentiale i” (Bilag 1)

Glismann udtaler, at han føler sig manipuleret af Realdania, da han ikke får lov at bestemme projektet, som skal fremføres. Der opstår en situation, hvor Glismann ønsker at indgive disspens, hvilket Københavns kommune ikke vil acceptere. De fortæller Glismann, at valget er faldet på BIGs forslag, og derfor vil der ikke blive udført andre projekter end dette i området. Hvertill Glismann siger således:

¹ GHB Landskabsarkitekter a/s er en dansk tegnestue med hovedsæde i København (GHB)

”Og så siger vi så, jamen okay det squ nok svært, det nok svært at sige nej tak til 100 millioner. Også selvom man kan sige jo at, vi syntes ikke det var et godt projekt sådan set, stadigvæk ikke at det er et perfekt projekt, altså hvad er perfekt”(Bilag 1)

Han modsiger lidt sig selv på dette punkt, da han igennem hele interviewet kritisere Superkilen for diverse mangler, men alligevel fremhæver han her, at intet er perfekt. Dermed kan man sige at det projekt der er der nu, i form af Superkilen, ikke er perfekt, men kan være optimalt for brugerne, hvortil dette vil blive beskrevet i de følgende afsnit. Glismann fremhæver i løbet af interviewet, at han ønsker Nørrewood projektet, men blev nødsaget til at vælge Superkilen. Efter oprettelsen af Superkilen er der opstået mange fejl, som man ikke kunne forudsige ved opbyggelsen. Men dette kunne lige så vel have været tilfældet med Nørrewood projektet (Bilag 1).

Nørrewood, som navnet indikerer, var baseret på naturlige materialer og grønne tiltag. Man ønskede fra borgernes side, ifølge Glismann, mere natur og grønt ind i projektet, som skulle skabes på pladsen (Bilag 1). Superkilen indeholder utrolig meget belægning, som netop er det der får pladsen til at skille sig ud fra omgivelserne. Superkilen er kendt for den røde plads, da denne ligger ud til den befærdede nørrebrogade (Ibid.). Materialerne der er blevet anvendt i Superkilen er ikke særlige naturlige, og er hovedsageligt beton og asfalt. Dette materialevalg kan Glismann ikke stå inde for, da der ikke forefindes meget natur på pladsen, som han selv fremhæver:

”vi syntes der skal være mindre belægning, der skal være mere grønt, der skal være sådan mere natur i det projekt” (Bilag 1)

Dog følte Glismann sig overhørt af de andre parter i Kilebestyrelsen, hvortil han fortsætter:

”De træer de plantede i første omgang, de druknede, så de skal også genplantes. Og det siger jo noget om, det er jo ikke helt enkelt at lave de her ting så det bliver fornuftigt og godt, hvis vi kigger på det konkrete, så kan man sige jamen der er jo ikke ret meget af det der står der, som faktisk ikke har været lavet om flere gange eller virker.” (Bilag 1)

Han bliver igennem hele interviewet ved med at fremhæve mangler, der enten skal repareres ofte eller ikke fungerer, som det ellers havde været tiltænkt. Dette mener Glismann bunder i dårlig planlægning og ringe udført arbejde. Han fremhæver igen, at man skulle have lyttet til de forslag og forbedringer ham og hans kollegaer var kommet med til projektet, hvortil han siger:

”Altså, først så siger man til os, i skal have noget der er flot, så siger man til os, i kan ikke få det i gerne vil have, men i kan få det her. Så siger vi, jamen det syntes vi der er en masse problemer i, og vi påpeger nogle driftmæssige problemer, og så viser det sig at i det gemen, de siger det skal vi nok ordne, i det gennemførte projekt er det så stadig et problem”(Bilag 1)

Denne kritik fører mig hen til Anikka Aggers teori, omkring kommunikativ planlægning. Hvori hun fremhæver betydning af, de lokale borgers viden omkring deres eget område (Agger 2007:31). I citatet

fremgår det, hvordan de lokale har forsøgt, at komme med deres ideer til, hvad der passer til området. Men man har valgt at tilsidesætte disse ideer. Dette kan bunde i manglende kommunikation mellem aktørerne, da man ser bort fra de lokale borgers ønsker omkring udviklingen af området. Det er borgerne, der kender området bedst, og dermed ved hvad der vil fungere. Ifølge Agger kan dette være et tegn på det, som har præget planlægningen længe. Hvor det er de private virksomheder eller embedsmændene, som bestemmer hvad der skal ske i området, som oftest på en økonomisk baggrund. Agger anser ikke at dette hører til under den kommunikative planlægning. Hun mener at man skal forsøge at demokratisere planlægningen, ved at lægge vægt på et samarbejde mellem alle aktører (Agger 2007:31). Dermed kan man sige, at det er en forkert prioritering fra Realdanias side, at vælge deres eget ønske omkring hvilket projekt der skulle etableres. Det etablerede projekt har dog tiltrukket massere af opmærksomhed, hvilket har gjort at turister blandt andet har søgt til området, som Glismann fortæller:

”Som man kan sige i bistykkerne, ja vi er jo blevet en turist attraktion. Ja det er jo rigtig nok. Det var vi måske før, det er nok rigtigt, eller det er rigtigt.” (Bilag 1)

Superkilen har altså skabt opmærksomhed på en anderledes måde, end Nørrebro ellers har været kendt for. Før var Nørrebro et arbejderkvarter og dermed ikke et område, som turister ville søge til (Bilag 1).

Eleverne fra kunstakademiet fik mulighed for, at foretage nogle kreative inputs til Superkilen. Dermed blev borgerne inddraget på en anderledes måde i et parallelt projekt med Superkilens proces. Disse elever fik derfor lov til, at udføre fem projekter. Eleverne fik selv lov til, at vælge de borgere som de ønskede, at få inspiration fra til deres projekt. Objekterne var blandt andet:

”... det er f.eks. de der højtalere, som ikke står der i øjeblikket. Og det er palæstinensisk jord ovenpå toppen af bakken, og det er thaibokseringen og det er dansehallen, som først, som blev opført halvanden år efter resten var blevet færdigt og det er tyren, som er den sidste ” (Bilag 1)

Glismann anser dette som et reklamestunt fra arkitekternes side, da han mener at det ikke havde noget at gøre med resten af projektet, som han siger:

”Det er kørt total parallelt, og helt sådan adskilt fra det øvrige. Så derfor syntes jeg det er en dårlig måde, at lave det på, fordi det så de personers valg ligesom. Ikke at det ikke, altså det kan sagtens du, men det kan det så ikke alligevel, for der er en masse ting som ikke rigtig fungerer, som det er i dag” (Bilag 1)

Glismann mener ikke at dette fungerer, da eleverne selv har udvalgt de fem borgere, som var deres inspirationskilde. De resterende borgere havde dermed ingen indflydelse. Dette stemmer ikke overens med den kommunikative planlægning, da man igen ikke har valgt at involvere alle aktører. Der har kun været en aktører, som ud fra deres egen vurdering har valgt nogle personer, de mente var de rigtige til opgaven.

Der opstår dermed en undren om borgerne overhovedet er blevet inddraget i processen. Hvor borgerne i denne forstand repræsenteres af Glismann og de andre fra områdefornyelsen. Glismann lægger mest vægt på de punkter, hvor borgerne har været overhørt, eller slet ikke har været med til, at forme Superkilen med de ønsker de var kommet med. Til dette spørgsmål siger Glismann således:

”Altså der er jo ikke nogen borger, eller jo jeg ved, jeg har foreslået personligt Springvandet, og jeg har også været med til at foreslå den svenske hængekøje... Men det de to projekter jeg ved konkret de er foreslået af nogle borgere” (Bilag 1)

Planlæggerne har dermed taget hensyn til nogle af de forslag, som borgerne var kommet med. Dog mener Glismann, at det er langt fra tilstrækkeligt. Dermed kan man sige at den kommunikative planlægning har været i spil ved opbyggelsen af Superkilen, men omvendt så er resten af projektet valgt på baggrund af arkitekternes holdninger, som Glismann påpeger:

”resten af tingene er ikke noget der er foreslået af borgere, det noget hvor arkitekterne har siddet og tænkt, nå så tager vi den der, så tager vi den der, så finder vi den der, altså for eksempel rutsjebanen, som den der med elefanten. Det er et billede, som de fandt fra Tjernobyl, som en eller anden fotograf har taget, hvor den var der. Og så har de fået en smed herhjemme til at lave den. Og sådan er det faktisk rigtig meget med de ting der er der” (Bilag 1)

Dermed siger Glismann at borgerne ikke har haft meget, at sige omkring de ting der skulle være i Superkilen. Men at arkitekterne selv har vurderet det, i forhold til hvad der passede til stedet. Derfor mener han, at de lokale skulle have været med til, at påvirke beslutningerne omkring designet. Det er ikke detaljerne, som han mener borgerne skulle have indflydelse på, men mere som han siger:

”... det er hovedgrebet som jeg har noget imod, altså det er hovedgrebet, som jeg syntes det er vigtigt, at man som omkring boende får så meget indflydelse på, som muligt”(Bilag 1)

Det essentielle ved den kommunikative planlægning, er at man fra planlæggernes side, tager højde for de lokale og involvere dem så vidt muligt i hele den planlægningsmæssige proces, hvilket Glismann påpeger.

Glismann fremhæver Københavns kommunes rolle, i det planlægningsmæssige arbejde omkring Superkilen. Hvor han mener at der er for meget bureaukrati involveret, med sådan en stor organisation som kommunen nu er, hvortil han siger:

”.... fra kommunens side startede det som noget der foregår i økonomiafdelingen, og så går det over til noget anlæg, og så noget drift. Så der er ikke nogen ligesom der har holdt tråd i det hele vejen vel?” (Bilag 1)

Dermed skulle projektet altså igennem flere forskellige afdelinger, før den endeligt skulle etableres. Dette gør, som han påpeger, at der undervejs bliver tabt mange detaljer, som måske skulle føres ud i livet, som han siger:

”Og det syntes jeg er en stor mangel, for det betyder at de krav som kommunen måske kunne sætte, sådan set vindes ud eller falder ud i den proces. Fordi den der sidder og starter projektet er ikke med til at afslutte det” (Bilag 1)

I så fald mener Glismann ikke at København kommune lever op til deres ansvar, og det hele bliver efterladt til Realdania og BIG. Dermed kan de planlægge det så vidt muligt på deres egne præmisser.

Glismann forklarer at i det efterfølgende arbejde omkring Superkilen, føler han sig svigtet af Københavns kommune, da de ikke vedligeholder pladsen eller opretholder funktionerne. Et eksempel kunne være Superkilens App, som ikke bliver opdateret, som han siger:

”...appen bliver ikke opdateret, der kommer altså man kunne godt ligesom havde sige nu har vi lavet den her, nu har vi brugt rigtig mange penge skulle vi ikke kaste måske 1 million om året, efter ligesom at få det bliver ved med at se godt ud, tingene bliver ved med at fungere og man opdatere kortene, altså sådan nogle ting” (Bilag 1)

Dette gør så at det hele bliver efterladt, da man fra kommunens side ikke kan finde det økonomiske råderum til at kunne vedligeholde pladsen. Hvilket i sidste ende kan medføre, at pladsen mister dens funktion, som ellers var tiltænkt, og på den måde mister sin rolle, i forhold til de borger der benytter sig af pladsen.

Der har i planlægningsprocessen bag Superkilen været uenigheder mellem dem fra områdefornyelsen og Realdania. Borgerne har ønsket mere grønt på pladsen, men Realdania havde en anden vision. Derfor kritiserer Glismann processen for, at mangle borgerinddragelse, på trods af at der i et parallelt projekt blev inddraget borgere til udformning af objekter til Superkilen. Dermed har den kommunikative planlægning været i spil, men ikke på dens oprindelige præmisser.

5.2. Det sociale liv

Superkilen er en meget besøgt plads på det ydre Nørrebro, da man altid kan finde mange mennesker og aktiviteter på området. Som beskrevet under kapitel 2, så har målet fra Realdanias side været at skabe et sted, som skulle skabe liv og mødesteder på tværs af alder, religion og kultur. I dag bliver Superkilen anvendt til at slappe af, eller gå en tur igennem, herudover er der mange cyklister, der har gjort den til en del af sin faste rute.

Jeg vil i dette afsnit komme nærmere ind på, om det er lykkedes for planlæggerne bag Superkilen, at gøre pladsen til det samlingspunkt, som de havde ønsket. Ligeledes om de har skabt mulighed for det sociale liv, for borgerne i nærområdet. John Pløger beskriver, hvordan boligpolitikken har ændret sig i den senere tid. Hvor man tidligere havde fokus på, at skaffe husly for alle uanset de økonomiske forhold, til i dag hvor man retter fokuset på de sociale og kulturelle værdier (Pløger 2002: 21). Området bliver betegnet som et slumkvarter, og der er derfor mange tiltag i gang i området, i form af kvarterløft og områdefornyelsesprojekter, hvilket er beskrevet i casebeskrivelsen kapitel 2. Superkilen er en del af Mimergade områdefornyelsesprojektet. Dette beskriver Pløger som den senmoderne livsform, hvor man fra den politiske side har igangsat nogle initiativer, som skal gøre forholdene bedre i området (Ibid.).

For at undersøge om det er lykkedes, at gøre Superkilen til et samlingssted for det sociale liv, fandt jeg det afgørende, at finde ud hvad brugerne af pladsen mener. Ude på Superkilen mødte jeg Morten og Mikkel på den sorte plads. Jeg spurgte ind til deres holdning omkring Superkilen, hvortil Morten svarede: *”... jeg synes det er et fantastisk hyggeligt område, jeg sad her også i går hvor der var arrangementer og en masse børn der løb rundt og spillede fodbold, og musik og sådan noget. Jeg synes det er et fantastisk område, jeg er meget begejstret for det”* (Bilag 2)

Ligeledes mødte jeg Ida og Julie på den røde plads. Hvor Ida sagde følgende:

”så dejligt, ej men jeg synes virkelig sådan ... det binder virkelig Nørrebro godt sammen, synes jeg.” (Bilag 3)

Morten og Ida giver med ovenstående citater et indblik i, hvordan brugerne opfatter pladsen, i forhold til resten af Nørrebro. Hvortil brugerne mener at Superkilen har den funktion, at den binder Nørrebro sammen, samt det at der altid er aktiviteter og mennesker på pladsen, gør at den er hyggelig at opholde sig på. Spørgsmålet som specialet har til hensigt at undersøge er, hvad det er der gør at brugerne finder Superkilen hyggelig og spændende, hertil svarer Morten således:

”at der så meget liv altså der er så mange mennesker, og f.eks. i går, der er lidt for enhver smag og det var sådan ligesom hvis man gik herfra og dernedad så var der, børne- og familieområde her, næste skridt der var det sådan mere yngre mennesker og skateboards og folk der sad og drak en øl eller noget kaffe. Og så skridtet videre var der +30 eller +40 eller et eller andet, det var ligesom at man kunne finde et eller andet sted man kunne finde noget til enhver. Der var sådan lidt musik og god stemning, altså god

atmosfære på pladsen synes jeg og mange forskellige typer mennesker og sådan. Ikke nogen trykket stemning men det modsatte altså afslappet og rar stemning”(Bilag 2)

Ligeledes siger Julie dette om Superkilen:

”det skaber en helt masse liv og altså sådan netop altså sådan går på tværs og ligesom giver et eller andet flow af at der sker noget, der er nogle mennesker herude – særligt sådan en dag som i dag hvor solen skinner helt vildt altså”(Bilag 3)

Superkilen er dermed et sted, hvor en masse mennesker kan samles, hvilket gør at brugerne har mulighed for, at være sociale med nogle andre mennesker. Eller komme til pladsen og observere, hvad andre brugere foretager sig på pladsen. Dette udtrykker både Morten og Julie i deres udsagn, de mener at Superkilen giver mulighed for, at man kan samles for at lave noget fælles. Julie fremhæver, at vejret har betydning for det sociale på pladsen, hvor der kommer mange mennesker, hvis solen skinner. Hvilket leder hen til det som Morten påpeger, at Superkilen har plads til alle grupper af mennesker, både i form af børnefamilier, de ældre og teenager der står på skateboards. Hvor alle disse aktiviteter skaber base for det sociale liv og en god stemning på Superkilen.

Der er en masse muligheder på Superkilen, som brugerne kan benytte sig af, i form af både sportsaktiviteter og opholdssteder, som en bruger siger:

”Ja, der er muligheden for at være fysisk aktiv i form "maskiner". Der er gynger og masser af sidde pladser så man har altid god mulighed for at nyde vejret”(Bilag 4)

I casebeskrivelsen kapitel 2, blev der beskrevet nogle funktioner, som Superkilen skulle leve op til ifølge Realdania. En af disse funktioner var netop, at samle og tiltrække folk til pladsen. BIG har indrettet pladsen på den måde, at der skulle være plads til forskellighederne, så der både var plads til sportsaktiviteter og afslapning. Dette blev desuden tidligere fremhævet af både Morten og Julie. Brugere i specialets empiri giver udtryk for, at Superkilen skaber forskellige anvendelsesmuligheder. Som en bruger siger:

”Jeg er ikke så udendørs aktiv. Men bruger den til gåture og dagligt som transport vej til og fra arbejde”(Bilag 4)

I oplevelsesdesign bliver det fremhævet, hvordan man fra planlæggerens side har til hensigt, at designe byrummet, således at den kan tiltrække brugere, ved at give dem muligheder for at udfolde sig (Jantzen & Rasmussen 2014: 11).

I specialets interviews og spørgeskemaundersøgelse er der ligeledes en positiv holdning til Superkilen. I spørgeskemaundersøgelsen blev der blandt andet spurgt ind til, om Superkilen opfylder brugernes behov for udendørs aktivitet, hvortil 58 % svarer ja og 27 % svarer i nogen grad (Bilag 4). Hertil kan man fastslå at Superkilen opfylder størstedelen af brugernes behov, men samtidig er der omkring 27 procent af

brugerne der svarer, at deres behov kun bliver opfyldt i nogen grad. Dette vil sige at Superkilen ikke alene kan opfylde alle brugernes behov, som en bruger fremhæver:

”Den er egentlig lidt kedelig da det er begrænset hvor meget man kan lave hvis man ikke er skater”(Bilag 4)

Denne bruger mener at Superkilen kun er beregnet til skatere, og dermed føler han ikke at han kan udnytte Superkilen. Dét at der er så mange skatere, som benytter stedet skaber en begrænsning for ham, da brugeren opfatter Superkilen som et skater-sted.

Superkilen er et bindeled for ydre Nørrebro på grund af dens placering, som beskrevet i casebeskrivelsen i kapitel 2, og dertil hører der også Nørrebroparken. Som en bruger siger om Superkilen:

”Ikke alene, men den [Superkilen] fylder en funktion som supplerer andre steder i nærheden, fx Nørrebroparken” (Bilag 4)

Der nogle behov som ikke bliver opfyldt i Superkilen, hvortil brugerne supplere pladsen med andre steder i nærområdet. Nørrebroparken er et mere grønt område og dermed anderledes i forhold til Superkilen, hvilket gør at den naturligt dækker nogle andre behov hos brugerne. Brugere giver her udtryk for, at Superkilen mest er beregnet til skatere, hvilket resultere i at pladsen ikke tiltaler dem. Det kan medføre at nogle brugere ikke føler, at deres social behov bliver dækket af Superkilen, og de derfor benytter sig af andre pladser i nærheden.

For at tiltrække brugerne er det ifølge oplevelsesdesign vigtigt, at tilbyde dem en bedre oplevelse af det rum, som de bevæger sig i (Jantzen & Rasmussen 2014: 8). I spørgeskemaundersøgelsen tilkendegiver 56 % af de adspurgte borgere, at de anser Superkilen som et unikt sted i København. Dermed skabes der en oplevelse på pladsen, som de ikke ville kunne få andre steder. Dette er noget, som Mikkel fremhæver:

”det skaber altså i høj grad, nu sker der så mange ting her, altså også at folk de står og griller alt ting bliver brugt. Så altså når man går forbi så kan man jo mere eller mindre ende med at være til tre forskellige fester uden rigtig at vide det. Men det er sådan en stemning der er, masse god stemning” (Bilag 2)

Hvortil Julie tilføjer:

”ja og der er mange forskellige mennesker, og sådan. Det er fedt, det er et godt kiggested. Bar sådan sidde og observerer lidt, det er også det jeg bruger den til, sidder og drikker noget kaffe og kigger lidt på folk, og hænger ud med folk eller går en tur.” (Bilag 3)

Dermed ligger disse udtalelser tæt op af det, som oplevelsesdesign beskriver. Hvor man igennem en form for oplevelsesøkonomi skaber en ramme, der har til hensigt at kunne tilbyde brugerne en god stemning og aktiviteter, som gør at man kan skabe loyale brugere (Jantzen & Rasmussen 2014: 9). Hvor Superkilen giver rig mulighed for, at skabe nye bekendtskaber. Dette giver en god grobund for en hyggelig stemning,

hvilket giver brugerne lyst til at udfører aktiviteter på pladsen. Dette gør ligeledes at brugerne har lyst til at komme igen.

Formålet ved oprettelsen af Superkilen var, at Superkilen skulle være et sted, som kunne skabe liv og give de lokale borger et sted at være. Dertil kan man sige at Superkilen skulle være med til, at skabe socialt liv for borgerne i nærområdet. Dette beskriver Pløger som den senmoderne livsform. Der forsøges at skabe et socialt rum, til de borger fra områder, der betegnes som slumkvartere (Pløger 2002:21). Man forsøger gennem Superkilen, at forbedre borgernes livskvalitet, ved at opfylde de sociale og kulturelle behov, som den senmoderne tid fokusere på, ifølge Pløger (Ibid.).

Mikkel, som bor lige ud til Superkilen, mener at Superkilen gør meget for hans sociale liv, som han fremhæver:

”Fordi at man kan møde her og man kan sidde ude, man behøver ikke nødvendigvis altan fordi man sidder herude hele tiden alligevel og drikker kaffe direkte brygget derhjemmefra. Det gør sku meget”(Bilag 2)

Superkilen giver Mikkel en mulighed for at mødes med hans venner på pladsen, i stedet for at holde sig indenfor. Han anvender pladsen som en altan, da pladsen ligger lige op til hans lejlighed. Superkilen giver borgerne i området en ekstra baghave, hvor de kan sidde og hænge ud. Eller som Ida siger:

”eller går en tur, altså går en tur rundt om. Men også fordi det er det der med, der er mange af mine venner der bor her ... så går man lige ned forbi dem, eller går en tur om blokken eller sådan. Så på den måde er det også, jeg bruger den som så mange andre i byen. Sidder og hænger ud eller ja går rundt, kigger jeg kan rigtig godt lide at sidde og kigge her, fordi der sker mange ting”(Bilag 3)

Idas sociale behov bliver opfyldt når hun opholder sig på Superkilen, da det giver hende en mulighed for, at gå en tur og observere menneskene på pladsen. Ida fremhæver desuden, at hun anvender pladsen til at hænge ud, netop fordi der er så mange aktiviteter på pladsen, hvilket tiltaler hende. Superkilen er med til at bidrage til, at Idas sociale behov bliver opfyldt, da pladsen altid er fyldt med aktiviteter og mennesker. Realdanias mål med at Superkilen skulle være et samlingspunkt, behøver nødvendigvis ikke at være med ens venner og bekendte. Det kan ligeledes være at opholde sig på pladsen for, at observere andre mennesker og de aktiviteter der foregår på pladsen, som de ovenstående brugere har udtalt. Til dette siger Mikkel desuden:

”jeg sidder og læser, skriver, mødes med folk, det er meget et sted hvor man både kan sidde selv men også møde en masse mennesker der spiller skak og dam” (Bilag 2)

De indbyggede skak og dam borde på den sorte plads giver mulighed for, at spille med venner, men skaber ligeledes en base for, at opnå nye relationer til folk man har noget tilfælles med. Superkilen bliver base for, at opnå nye sociale relationer, på baggrund af disse objekter. Dermed skabes der for Mikkel et

socialt punkt, som giver ham mulighed for at komme nærmere hans naboer eller folk fra de omkringliggende områder.

Superkilen skaber ligeledes en base for de unge, så de ikke bare render rundt på gaden, som en bruger siger:

”Det har gjort at unge og børn har fundet et samle plads hvor de kan hygge, og hvor de kan holde sig væk fra narrestreger da der før ikke var andet en grus veje som de kunne hænge ud ved” (Bilag 4)

Dermed er Superkilen med til, at være et samlingspunkt, som jeg ligeledes påpegede før. I dette tilfælde er det med til, at holde de unge væk fra gaderne, da der på Superkilen er muligheder for dem, i form af de aktiviteter der findes på pladsen. Dette tiltrækker både unge som gamle, for at tage del i det liv der foregår på pladsen. Intentionen fra planlæggerens side har været, at skabe en plads som skulle være genstand for det sociale liv på Nørrebro. Pløger fremhæver hertil, at man gennem historien har haft tillid til, at man gennem planlægning skulle være med til, at skabe gode sociale forhold i nærmiljøet. Pløger sætter spørgsmålstegn ved denne tankegang, og antager at fokuset mere burde være på samspelet mellem den fysiske og sociale planlægning (Pløger 2002:23). Ved planlægningen af Superkilen har man forsøgt at opbygge et byrum, som skulle være med til, at optimere det sociale forhold i nærområdet. Dette bliver ligeledes bekræftet af nogle borgere, som beskrevet her, men samtidig er der nogle borgere, som mener at Superkilen ikke nødvendigvis opfylder deres sociale behov, som Morten siger:

”jeg skulle lige til at sige nej, men altså eller sådan, ja men det kan vi godt kalde det altså jeg bruger det i virkelighed mest til at, det er egentlig ikke fordi jeg faktisk bruger det sådan til at mødes med folk som sådant så det er ikke fordi det opfylder et socialt behov nødvendigvis. Jeg bruger det egentlig mest bare til at sidde og chille, slappe af altså ligesom i går, det kan vi også godt kalde et behov hvis vi vil det.” (Bilag 2)

Morten blev interviewet sammen med sin ven Mikkel, hvortil dette svar tyder på, at han er blevet påvirket lidt af Mikkels holdninger. Dermed er der både fordele og ulemper ved, at interviewe personer samtidigt, da de kan påvirke hinandens holdninger. Morten havde måske været mere negativ, hvis Mikkel ikke havde været der. Det tyder på at Morten altså ikke mener, at Superkilen opfylder hans sociale behov. Grunden til dette er, at han som oftest er alene på pladsen, og derfor benytter denne til at afkoble fra hverdagen, og har derfor ikke brug for det sociale på det givne tidspunkt. Derfor opfylder Superkilen mere det basale behov for Morten, da han bruger pladsen til afslapning. Samtidig er der andre borgere, som mener at Superkilen ikke er indbydende nok til ophold, som en borger siger:

”Mangler muligheder for store børn/teenagere. Jeg synes ikke Superkilen er indbydende til ophold” (Bilag 4)

Denne borger påpeger problemet ved, at Superkilen ikke er indrettet til teenagere, da der ikke er nok muligheder for aktiviteter til denne aldersgruppe. Hvilket en anden borger ligeledes bekræfter:

”Man har glemt hvor meget området mangler udfoldelsesmuligheder for store børn i skolealder/præteenagere. Det er rigtigt at man kan skate (men det er reelt en meget lille del af aldersgruppen, der skater. Og den gruppe har masser af skatepladser)”(Bilag 4)

Der findes ifølge dem ikke opholdssteder i nærområdet for denne aldersgruppe, hvilket de havde håbet Superkilen kunne opfylde. Der fremhæves at der forefindes skater muligheder på pladsen, men dette er der mange steder til, i Nørrebro's lokalområde. Dermed er problemet ved Superkilen, at den ikke har nok udfoldelsesmulighed for unge, men at man kun har fokuseret på nogle særlige unge, som for eksempel skatere. Hvis man ikke er skater, så er mulighederne meget begrænset ifølge borgerne.

Superkilen er altså blevet base for en masse aktiviteter på Nørrebro, som skaber en god grobund for det sociale liv. Før Superkilen blev opført var der, som Troels Glismann forklarer:

”... Før var der en plads som var der, i rigtig gamle dage der var der ikke noget. Der hvor Castro ligger der var en skrothandel, altså cafeen Castro. Der var en skrothandel og nogle lave byggerier og nogle kaffebarer og sådan nogle ting. Og overfor var der buske, og bagefter blev der lavet en plads, som var med fliser og så var der også noget grønt” (Bilag 1)

I oplevelsesdesign er det vigtigt, at byrummet bliver designet på en sådan måde, at den udskiller sig fra andre steder i området (Jantzen & Rasmussen 2014: 7). Dermed kan man sige, at Superkilen er et nyt boost for dette område, da det er noget anderledes og moderne, som man ikke forventer på Nørrebro.

Dermed er det noget der skaber værdi for området, som skaber en ny identitet, som en borger udtrykker det:

”Den giver i alle tilfælde os beboere mulighed for at komme med et modspil når vi møder fortællingen om det ”dårlige” kvarter”(Bilag 4)

Dermed kan man sige at planlæggerne er lykkedes med, på nogle punkter, at give området et nyt og positivt ry, som ligeledes har været et af målene for både Realdania og Københavns kommune. Dette har desuden givet borgerne i området en forhåbning om, at det kunne være starten på noget bedre, som en borger udtrykker det:

”Det kunne kickstarte en god udvikling i området”(Bilag 4)

Superkilen anvendes til at gå en tur, slappe af og er desuden blevet en fast del af mange cyklister's rute. Pladsen er indrettet så der er plads til at udfolde det sociale liv, for børn såvel som voksne. Dog pointerer nogle brugere, at der mangler aktiviteter for teenagere. Pladsen bliver oftest kendetegnet som en skaterplads, hvilket ikke var hensigten, da der allerede findes en skaterpark i området. Superkilen bliver fremhævet som et unikt sted, hvor der altid findes massere af liv.

5.3. Design

I oplevelsesteorien beskriver Jantzen, hvordan nogle steder kan give anderledes oplevelser end andre. For at kunne foretage et succesfuldt oplevelsesdesign, er det vigtigt at man kan overraske sine brugere. Det vil sige at man designer noget, som sætter en anden dagsorden, end det de plejer at foretage sig (Jantzen & Rasmussen 2014: 7). Superkilen er placeret i et tætbebygget område, og det Superkilen gør er, som Julie fremhæver:

”... den bryder med boligblokke og med, altså sådan, det det noget anderledes. Så når man går her igennem i stedet for at gå ned af, altså ikke at det ikke er andre gader almindelige gader hernede, det bare noget andet end at gå igennem der hvor der bare er boligblokke..”(Bilag 3)

Superkilen er med til at ændre på området, hvor Julie fremhæver at man før blot gik mellem boligblokkene, og at man nu kan vælge at gå igennem Superkilen i stedet. Hvilket derfor skaber en anderledes oplevelse for hende, i forhold til hendes oplevelse før Superkilen blev opført. Dermed lægger dette tæt op af Jantzens teori om, at der formes et byrum, der bryder med brugernes hverdag (Jantzen & Rasmussen 2014: 7). Hvor det i Julies tilfælde er, at der skabes nye ruter gennem Nørrebro.

Pløgers teori omkring “maps of meaning” giver et indblik i, hvordan brugerne danner meninger omkring et område (Pløger 2002: 189). For en af brugerne i spørgeskemaundersøgelsen er det selve rummet, og dens bredde samt aktiviteterne på pladsen, som danner ”maps of mening” for dem, som der skrives:

”Giver lys og luft i et tæt bebygget område. Spredt dagligt glæde for både brugere af pladserne og forbipasserende. Bakken på den sorte plads har talrige anvendelsesmuligheder for både børn og voksne” (Bilag 4)

For denne bruger er Superkilen et sted, hvor de har mulighed for at komme ud i det fri. Da området omkring Superkilen er et tætbebygget område, og dermed er der ikke så meget lys, ifølge brugeren. Superkilen giver dermed lys og luft til området, og dertil giver aktiviteterne på pladsen glæde til brugerne. Dermed er det en oplevelse for brugerne, da brugerne selv kan gøre en aktiv indsats ved at være en del af det. I oplevelsesdesign er det vigtigt, at brugeren gør sig selv fuld engageret for, at få mest muligt ud af sin oplevelse. Grunden til dette er at oplevelsesdesign mener, at planlæggeren kun tilrettelægger muligheder, i form af rammer og genstande (Jantzen & Rasmussen 2014: 12). Pladsen indeholder anvendelsesmuligheder, som giver dens brugere mulighed for at opleve noget, som man ellers ikke ville kunne i området. Som Jantzen konkludere, er sammenhængen mellem oplevelse og erfaring kompleks, og disse er impliceret i hinanden (Ibid.: 10).

Dette leder mig videre til, at Superkilen adskiller sig fra andre steder på Nørrebro, da den er bygget på en meget unik måde, som Ida siger:

”... sådan jeg kan også bare godt lide den, altså det der med at der er et kæmpe rødt spot. Og så har du det sorte spot, altså jeg synes sådan arkitekturen i det sådan konstruktionen af det er virkelig dejlig” (Bilag 3)

Der er blevet forsøgt fra designerens og arkitekternes side, at man igennem nogle specielle effekter, kunne lokke borgerne fra området og København til at benytte sig af Superkilen. Pladsen er blandt andet blevet delt op i forskellige farver, for at skabe en identitet for hver plads, som nævnt i kapitel 2. Dette kan sammenlignes med eksemplet fra teorien om oplevelsesdesign, hvor Jyske Bank havde adskilt sig fra andre i samme branche, gennem ændring af deres bankers indretning. De skabte en unik hjemlig atmosfære i deres banker, så på den måde opnåede banken en anderledes oplevelse for kunderne, end kunderne forventer af en traditionel bank. Superkilen har gennem sine forskellige farver skabt opmærksomhed fra borgerne, da de bliver tiltrukket af disse, som Ida udtrykker det:

”ej men dansker skal simpelthen lære at bruge farver altså nu kan det være nok. Jeg synes det er dejligt, dejligt med nogle farver, så dejligt at bryde det her sorte skandinaviske minimalistiske billede, for det er der ikke så meget af, jeg synes det er fedt med noget der bryder det”(Bilag 3).

Man er vant til, at benytte sig af de kedelige farver, som Ida mener har præget det nordiske design. Hun opfatter derfor Superkilen anderledes, da brugen af de forskellige farver virker mere interessante, hvilket skaber en unik atmosfære på Superkilen.

På baggrund af brugernes udtalelser kan man tegne et billede af Superkilen, som en plads der har lykkedes med det designmæssige aspekt. Brugere kritiserer visse punkter af Superkilens design, som denne bruger blandt andet udtrykker det:

”Superkilen er ikke langtidsholdbar, man har satset på pangeffekter istedet for kvalitet. Den eneste del, der fungerer, er den sorte plads, for her har elementerne en vis kvalitet” (Bilag 4)

Borgeren påpeger her, at man fra planlæggerens side, har haft sit fokus på selve udseendet, men at man ikke har brugt materialer af en ordentlig kvalitet. Dette kan resultere i at nogle brugere vil fravælge, at opholde sig på Superkilen, da de aktiviteter som findes på pladsen, ikke vil bibeholde deres kvalitet jo ældre de bliver. Dermed har disse en kortvarig effekt for brugerne, da det ikke bliver vedligeholdt, og dermed finder de nye mødesteder. Hvis objekterne på Superkilen bliver nedslidte, vil dette lede til at pladsen mister sin effekt og tiltrækningssevne, og vil ikke længere være et samlingspunkt.

I spørgeskemaundersøgelsen spurgte jeg ind til, hvilken holdning brugerne havde til Superkilens anvendelse af farver. Hertil svarede 53 % at farverne var tilpas, hvorimod kun 11 % finder farverne overdrevet (Bilag 4). Selvom farverne er tiltænkt til at skabe opmærksomhed, har dette stadig haft nogle negative følgere, da nogle borgere ikke anser, at dette passer ind i naturen. Dette beskriver Glismann, hvor han nævner:

“Og der var en del som altså kom til mig og sagde: Det syntes jeg edermanmer ikke er flot det der. Det kunne i godt have gjort lidt, det kunne i godt have lavet lidt svagere.” (Bilag 1)

Borgerne som boede ud til pladsen var meget generet af disse kraftige farver, da de reflekterede sig ind i deres hjem. Farverne på pladsen har altså både en tiltrækkende effekt, men ligeledes en negativ effekt for de borgere, der har udsigt til den røde plads.

Dette leder os hen til Pløger, som stiller spørgsmålstegn ved, om man kan planlægge sig væk fra problemer (Pløger 2002: 23). Når man som planlægger og arkitekt udformer en masse ideer omkring designet, på for eksempel en plads som Superkilen, kan man ikke vide hvorledes dette vil fungere i praksis. Det er dermed svært at ”planlægge” sig ud af problematikker, da disse først opstår, når designet agere i praksis. Som Glismann fremhæver omkring Superkilen:

”... det er blevet for designet. Det er blevet mere noget der så godt ud på en plan, end noget der fungerede i praksis”(Bilag 1)

Glismann anser ikke at designet fungerer i praksis, men kun på arkitektens papir. Han mener at man har haft for meget fokus på Superkilens design, i stedet for at se hvad der virker i praksis. I løbet af processen opstod der nogle uenigheder, mellem Glismann og arkitekten Bjarke Ingles. Glismann mente ikke, at det som Ingles havde tegnet ville virke i praksis, hvor han fremhæver denne episode:

“vi sagde til dem, man kan ikke sidde på 45 grader, så sagde Bjarke Ingles jo det kan man godt. Og så sagde jeg Bjarke, så må vi lave en mockup²” (Bilag 1)

De skabte derfor en prototype af objektet, som Glismann ikke mente fungerede, således designet kunne blive afprøvet. Her kom de frem til, at denne ikke fungerede i praksis, og designet blev derfor ændret. Dermed er det vigtigt i en designproces, at arkitekten forholder sig kritisk til sine tegninger, og afprøver nogle af ideerne undervejs. Der kan opstå situationer, som det ovenstående, hvor designet ikke fungerer i praksis, men ser godt ud på papiret.

Superkilens materialer har ikke været holdbare nok i længden, som planlæggerne havde forventet. Københavns kommune har ikke det økonomiske råderum til, at opretholde standarden på pladsen, hvortil Glismann frygter for Superkilens fremtid (Bilag 1). Planlæggerne har haft en god intention med, at skabe en plads med et stærkt visuelt aspekt, men materialerne kræver for meget vedligeholdelse. Glismann fremhæver dertil:

“...det jo hele den røde plads, det skal laves om... hele det der koncept med at lave de der plastik belægninger, det holder altså ikke i Danmark.” (Bilag 1)

² En model af et færdigt produkt, som blandt andet anvendes ved produktudvikling.

Glismann kritiserer disse belægninger, da han ikke mener de fungerer i Danmark, på grund af det skiftende vejr. Dette mener han, at designerne burde have taget højde for, da det fungerer visuelt, men kræver for meget vedligeholdelse. Hvortil han fremhæver:

“i forhold til, hvad hedder det, skybrud og, hvad hedder det, lokalafledning af regnvand og sådan noget, der er den røde plads jo en katastrofe.” (Bilag 1)

Glismann forklarer desuden, at man ikke må opholde sig på den røde plads i regnvejr eller snevejr. Man kan derfor ikke benytte sig af pladsen i disse situationer, da belægningen bliver glat. Derfor kan det være svært, at benytte sig af pladsen, størstedelen af året i Danmark. Hvortil Glismann fremhæver:

“Der mangler også et opholdssted til en byge. Hvis vi tager over i nørrebrohallen, så er der de der kvægehaller ved ordblindeforråd. Det er jo et sted man kan stå, hvis der kommer en byge. Det er der ikke rigtig her. Altså der er den lille bitte dansepavillon dernede, men det, og så er der den der russiske blå og gule trekants ting der. Men det var så det, og det syntes jeg er lidt tyndt.” (Bilag 1)

Der mangler fra designerens side fokus på, hvordan vejret er i Danmark, og man skulle have taget højde for, hvordan der kunne opnås en optimal anvendelse af pladsen, til dette siger Glismann:

“Jeg syntes det havde været sjovere, hvis der ikke var, altså hvis der havde været nogle flere objekter man kunne bruge, ligesom gyngerne eller en rutsjebane eller sådan nogle ting. Altså nogle objekter, der ligesom ligger op til man bruger byrummet”(Bilag 1)

Glismann mener, at de objekter der er på pladsen, ikke er optimale i forhold til selve byrummet. Han mener ikke at disse objekter invitere til benyttelse af byrummet, og dermed kun er til pynt. Det er afgørende for ham, at byrummet bliver anvendt, og ikke kun observeret, hvilket var intentionen med pladsen. For eksempel fremhæver Glismann:

“... den der thaiboksning er også sådan noget, virker ikke rigtig vel? Man kan ikke rigtig lave thaiboksning på den, for det er beton, hvis man falder så slår man sig og så videre” (Bilag 1)

Der har altså været manglende fokus på funktionaliteten på pladsen. Ida fremhæver, at man har formået at gøre pladsen visuelt flot, men ifølge Glismann er det ikke indbydende nok til benyttelse. Ideen bag pladsen, og de enkelte objekter, så godt ud på papir, men fungerer ikke i praksis, som tidligere nævnt.

Borgerne, som udtaler sig om at pladsen fungerer fint, opfatter det ud fra deres egne behov, og opfatter dermed ikke de mangler der er på pladsen. Grunden til dette kan både være, fordi de måske ikke interesserer sig for den bestemte aktivitet, eller at de ikke har indblik i, hvilken aktivitet der skal være på pladsen, og derfor ikke ved at den mangler.

Der kommer nye borgere og gamle flytter, som Glismann siger:

“fordi at der flytter folk ind og folk ud og de har måske lidt forskellige behov, og lidt forskellige tanker, forskellige lyster”(Bilag 1)

Grunden til at Superkilen fungerer på nuværende tidspunkt er, fordi det er et behov som de nuværende borgere har. Men dette vil ikke holde i længden, ifølge Glismann, da han antager at mennesker har forskellige behov, og derfor ændres behovet når nye borgere kommer til. Han mener altså at designet for Superkilen ikke er langsigtet. Han mener at der er behov for en fremtidig plan for området, som kan opfyldes ved at:

"... lave noget, som man kunne bygge om hen ad vejen"(Bilag 1)

Glismann har en vision om, at man kunne lade de lokale klubber stå for aktiviteter på pladsen, således at de blev tilpasset de skiftende behov. Men som han selv efterfølgende pointerer, så vil dette kræve økonomisk kapital og der skal være nogen, som vil tage ansvar for det. Dermed kan man sige, at forskellen på hans ide og det Superkilen tilbyder, måske ikke er så forskelligt. Da han ligesom planlæggerne ønsker at skabe noget, som han finder ideelt for området, men som kræver vedligeholdelse og opfølgning.

Et succesfuldt design skal overraske brugeren, og skille sig ud fra omgivelserne. Dette kan man kun konkludere, at Superkilen gør med sine pangfarver og unikke arkitektur. Kritikere mener dog, at farverne skulle være mindre iøjnefaldende, da de har været til gene for dem der har udsigt til pladsen. Andre ser mere positivt på farverne, da det netop er dem der gør Superkilen unik. Designet har været i fokus, da man planlagde Superkilen, hvilket har givet konsekvenser i form af dårlig kvalitet. Blandt andet skal hele belægningen på den røde plads udskiftes, da denne ikke holder. Designet er altså ikke altid afgørende i en sådan planlægning, da man ligeledes skal tage højde for, at det fungerer i praksis.

5.4. Multikulturalitet

Superkilens mål var at pladsen skulle afspejle multikulturalitet, på baggrund af nærområdets 57 repræsenterede kulturer. Dette har man forsøgt at opnå gennem forskellige objekter, som hver repræsenterer et land. Man har altså ved oprettelsen af Superkilen taget en beslutning om, at man skal tilføje pladsen nogle objekter, som skal afspejle de 57 forskellige etnicitets grupper (Bilag 1). I specialets spørgeskemaundersøgelse opfatter 67 % af respondenterne Superkilen, som et multikulturelt sted. De forskellige objekter, som repræsenterer hvert deres land, er med til at skabe en oplevelse i Superkilen, og dermed kan brugerne få et indblik i disse kulturer. Der er beskrevet ved hver figur, hvor den stammer fra, og en lille historie hertil. Der findes ligeledes en tavle med en oversigt på den røde plads, som illustreret i kapitel 2. Dette skaber desuden opmærksomhed, som skaber base for turisme. Brugere finder disse historier interessante, som Mikkel siger:

”helt klart, altså jeg brugte den første tid jeg boede her på at gå rundt og kigge på skulpturerne og se hvor de var fra, fordi det er en meget sjov gemak. Det også meget fint at man kan pege på halvmånetand, når man kommer ned med taxaen på Heimdalsgade” (Bilag 2)

Hvortil Ida tilføjer:

”... der er alle de her mærker fra forskellige lande og kulturer, som jo også ligesom byder op til det [aktiviteter]. Men så også fordi at det samler ligesom et punkt hvor der bor mange forskellige mennesker side om side.” (Bilag 3)

Dette beskriver Pløger, som et samspil mellem den fysiske og sociale planlægning. Denne har til hensigt, at give beboerne en positiv identifikation med sit bosted og nærmiljø. Dette har man forsøgt i Superkilen ved, at man har kreeret nogle genstande, med inspiration fra de forskellige lande. Dette gør at dem som stammer fra de respektive lande, vil kunne identificere sig selv ved Superkilen. Brugere af pladsen kan opnå en viden omkring de kulturer, ved at observere de forskellige genstande. På denne måde kan brugerne få en forståelse samt indblik i det multikulturelle samfund, som Nørrebro er. Brugere skaber sig ny viden omkring de forskellige kulturer, gennem de objekter der findes på pladsen. Dette beskriver Pløger, som det mentale rum, hvori indholdet i rummet former sig til mening, hvilket betegnes som “maps of meaning” (Pløger 2002: 189).

Dette gør, at Superkilen bliver attraktiv for andre end borgerne i nærområdet, som Mikkel siger:

”...Ghanesiske flag på nogle af de der stolper der står nede der ved Den Røde Plads og sådan noget. altså så der er et hav af de der ting, altså jeg gik her med mine forældre som er fra Sønderjylland, og de syntes jo at det var vildt sjovt altså at gå rundt og kigge på de her forskellige skulpturer, og det tror jeg gøre en del for området og også hvordan folk føler sig hjemme her, altså at alt det ligesom bliver accepteret på en eller anden måde” (Bilag 2)

Multikulturalitet er et fokusområde for både politikere og planlæggere, og fylder dermed meget i folks hverdag. Derfor gav nogle borgere i spørgeskemaet udtryk for, at de var trætte af at dette begreb konstant var i fokus, som der er en der udtrykker det:

”Synes faktisk at det efterhånden er fortærsket og irriterende at det multikulturelle skal så meget i fokus. I bund og grund er vi jo bare alle sammen mennesker det har lyst til at hygge og have det rart i nogle gode omgivelser.” (Bilag 4)

Borgeren giver udtryk for at hun finder det irrelevant, at fremhæve menneskers forskellige kulturer og nationaliteter, da vi alle blot er mennesker. Hun fremhæver ligeledes:

”Som dansk og med 22 år i samme bolig i kvarteret kan jeg faktisk godt føle mig overset. Er fx i tvivl om hvad der egentlig var det danske islæt til Superkilen men har helt styr på den thailandske boksering, de ghanesiske stolper og jorden fra Palæstina”(Bilag 4)

Borgeren udtaler altså på trods af, at hun ikke mener der skal være fokus på kulturalitet og etnicitet, at hun føler at det danske var overset i planlægningsprocessen omkring Superkilen. Borgeren føler, at der mangler en repræsentation af den danske kultur i genstandene på pladsen. Pløger mener, at man igennem de materielle signifikanter forsøger, at skabe et godt bosted. Det mentale rum handler for borgeren om, at kunne forme ”maps of meaning”, og i dette tilfælde, udtrykker borgeren sin utilfredshed ved, at borgeren ikke kan forme en mening med de genstande der findes på Superkilen (Pløger 2002: 189). Da hun mener at de menneskelige aspekter ikke kan sammenlignes med genstande, men samtidig kan borgeren heller ikke lade være med at forme den mening, hvori borgeren selv føler at hendes kultur er overset i Superkilen.

Superkilen har haft et mål om, at være en multikulturel plads, hvor borgere i lokalområdet skulle identificere sig ved pladsen. Tiltag i form af objekter fra forskellige lande, har været en af grundstenene for dette emne. Disse objekter har man fra planlæggeren og arkitektens side ønsket skulle kendetegne Superkilen, som et multikulturelt sted. Brugere af Superkilen har, hen af vejen, været tilfredse med disse objekter og finder det spændende at udforske disse, som en bruger siger:

”... de mange attraktioner giver god mulighed for at beboer og de mennesker med anden etnisk baggrund der kommer der til har noget at identificere sig ved” (Bilag 4)

Dermed kan man sige, at det virker på nogle brugere, at de etniciteter der findes i lokalområdet kan identificere sig ved disse objekter. Andre brugere på pladsen mener, at pladsen inviterer til, at alle kan være her og føler sig velkomne. Grunden til dette er, at pladsen ikke udelukker nogen, som Ida siger:

”... Jeg synes, altså det jeg synes at pladsen ikke gøre er at den ikke ekskluderer nogen. Og det gør at folk også bruger den på kryds og tværs ikke, til hvad de nu kan eller lige gå en tur eller, altså du ved”(Bilag 3)

Det Ida pointer her er, at man fra planlæggerens og designers side er lykkedes med at forme et rum, som giver plads til alle, og at folk ikke vil føle sig ekskluderet. Julie pointerer desuden en vigtig faktor, som er afgørende, hvis alle skal føle sig velkomne, som hun siger:

”også det der med at den i virkeligheden strækker sig så langt, så den er ikke sådan, den tilhører ikke, jeg føler ikke at der er nogen der har ejerskabsfølelse” (Bilag 3)

Julie mener, at det at Superkilen er indrettet med flere pladser til forskellige aktiviteter gør, at der er plads til alle. Det er desuden vigtigt, at de aktiviteter der findes på pladsen er med til, at give borgerne med forskellige etniciteter muligheder for, at omgås med hinanden. Til dette siger Morten:

”... børn der legede over på blæksprutten eller hvad det er, de var også for alle verdenshjørner var jeg ved at sige. Jeg synes folk glider meget pænt ind i det sammen og sådan noget, også at der er ikke noget hvor man nødvendigvis sidder i et hjørne en bestemt gruppe og så i et andet hjørne sidder der nogle andre, synes faktisk det sådan navigere meget pænt i forhold til hinanden og sådan noget, så det flyder meget godt sammen”(Bilag 2)

De forskellige aktiviteter på pladsen, inviterer borgerne på tværs af etniciteter til, at omgås med hinanden. Hvilket Morten fremhæver i sin udtalelse. Dermed kan man sige, at pladsen er formet på en måde, der giver multikulturaliteten plads til at udfolde sig. Dog har Glismann en anden opfattelse af dette, han mener at pladsen bliver brugt til social aktivitet, men som han siger:

“men hver for sig” (Bilag 1)

Etniske og ikke-etniske danskere foretager ikke aktiviteter sammen, men hver for sig. Derfor anser Glismann, at det ikke er lykkedes for Superkilen at opnå status, som et integrationsprojekt. Men han mener nærmere, at det er blevet en turistattraktion, som han siger:

“vi er jo blevet en turistattraktion... det har ikke den store indflydelse i forhold til integration, det har måske lidt at gøre med om folk føler her er noget, som andre vil se på.” (Bilag 1)

På nogle punkter udfylder Superkilen målet med, at være en multikulturel plads. Dog er ikke alle borgere i lokalsamfundet enige i, at pladsen lever op til dette kriterium, som Glismann også fremhæver. I spørgeskemaet svarer 33 % af de adspurgte brugere, at de til dels eller slet ikke opfatter Superkilen som et multikulturelt sted. Det er ikke kun objekter der skal repræsentere multikulturalitet, som en borger fremhæver:

”Nørrebro vil altid være multikulturelt”(Bilag 4)

Dermed er det ikke kun objekterne på Superkilen der afspejler multikulturalitet, men Nørrebro generelt. Det er netop det, som planlæggerne har forsøgt at afspejle med Superkilen, at illustrere de 57 forskellige kulturer, som var repræsenteret på Nørrebro dengang Superkilen blev opført. Derfor har Superkilens multikulturalitet blot været til, at supplere og afspejle den multikulturalitet, som allerede var repræsenteret. Det er ikke alle borgere der mener dette er opnået, som en af dem fremhæver:

”... at få lidt arabisk inspireret over det men har ikke noget med multikulturel interaktion at gøre. Det ser ikke ud som om de har inddraget folk for andre kulturer da de tegnede det”(Bilag 4)

Denne borger mangler altså inddragelse fra nærområdet, dengang hvor Superkilen blev designet. Det borgeren her mangler er borgerinddragelse, som kommunikative planlægning pointerer vigtigheden ved, da de kan komme med den fornødne viden, som der kræves (Agger 2007: 39). Placeringen, størrelsen og lignende designmæssige valg kan ligeledes skabe en form for jalousi imellem de forskellige etniciteter, og de kan føle at dette objekt ikke afspejler deres kultur godt nok, som Glismann påpeger:

”Det er, altså jeg er sikker på at en kineser syntes det er okay der er palmer for dem, men det er ikke sikkert at dem fra Israel syntes det er fedt at det er et kloakdæksel der ligger for dem”(Bilag 1)

Når der er tale om noget så sensitivt, som ens kultur, er det at et objekt skal ”repræsentere” denne, så det er svært at tage hensyn til alle små detaljer. Man skal vurdere forskellige objekter, og placere dem lige, således at alle borgere er tilfredse. Men en ting disse objekter har bidraget til for Superkilen er, at de visuelt er flotte og noget man gerne vil se på, som Ida udtrykker det:

”altså for mig, jeg kan godt, jeg synes visuelt at de er flotte, det kan jeg godt lide”(Bilag 3)

Planlæggerne har åbenlyst haft fokus på det visuelle aspekt ved pladsen, hvilket også kan ses ved alle farverne, og det faktum at alle objekterne er æstetiske. Der har dog manglet fokus på disse objekters funktion i praksis, som før nævnt, at mange af disse mangler vedligeholdelse, som Glismann siger:

”Jeg syntes man skal blive ved med at prøve, og det er jo det jeg sagde tidligere, blive ved med at prøve og holde en vis standard. Fordi ellers så svækkes den effekt man gerne vil have af det. Ellers bliver det bare sådan noget slum.”(Bilag 1)

For at opretholde multikulturaliteten er det vigtigt, at vedligeholde pladsen, og de objekter der findes herpå, som tidligere nævnt. Ellers vil pladsen, som Glismann frygter, blive omdannet til en slum, som ikke inspirerer borgerne længere. Dette vil gøre at Superkilen ikke længere skaber opmærksomhed i området, hvilket vil påvirke turismen, som pladsen har fået til Nørrebro. Nørrebro har længe været kendt for, at være et multikulturelt samfund, som Superkilen er med til at illustrere. Nogle borgere føler dog, at det danske aspekt er blevet glemt, og at multikulturalitet er for meget i fokus.

5.5. Tryghed

Superkilen befinder sig på ydre Nørrebro, derfor har der været fokus på, at skabe en tryghed for dem som ønskede at benytte sig af pladsen. Området omkring Superkilen har været meget i medierne på baggrund af nogle negative emner, såsom vold, hærværk og skyderier. Man har haft tryghed i fokus ved designet af Superkilen (Bilag 1). Når man spørger brugerne om trygheden på pladsen, siger Mikkel blandt andet følgende:

”Det tror jeg, altså det er ikke det bedste sted at begå kriminalitet på baggrund af alle de vinduer der er ud til altså og der er bare meget liv her. Det er ikke skummelt altså det er ikke lyssky, det er totalt åbent og det tror jeg skaber en form for tryghed, blandt folk”(Bilag 2)

Hvortil Julie tilføjer:

”...der er så åbent og der er super godt udsyn”(Bilag 3)

Superkilen er en åben plads med godt udsyn over hele pladsen, og dermed opfatter borgerne dette som et trygt sted. Grunden til det er, at der ikke er nogen steder at gemme sig, og hvis man ønskede at begå kriminalitet ville mange folk kunne observere dette, dermed vil de som oftest vælge et andet mere privat sted. Trygheden omkring Superkilen, giver rum for familielivet på pladsen. Brugere anser pladsen, som værende beregnet til familielivet, som Julie udtrykker det:

”Jamen altså, jeg tænker at særligt for sådan nogle Nørrebro forældre og sådan som godt kan lide at komme ud og også at få lidt kaffe og lidt. Så er der et rigtig godt space her, tænker jeg til at der er aktiviteter for børnene. Og der er andre børn og børnefamilier og sådan” (Bilag 3)

Men i spørgeskemaet er der andre brugere, som giver udtryk for, at Superkilen er så åben og bred, samt at der er en cykelsti gennem kilen, således at det kan være farligt for små børn at færdes her, som en bruger skriver:

”...Man skal passe lidt på med små børn, når der er knallerter og cykler, der suser igennem” (Bilag 4)

Derfor vil nogle af brugerne mene, at man burde have taget højde for de småbørnsfamilier, som ønsker at benytte sig af pladsen. Derfor burde der have været foretaget nogle sikkerhedsforanstaltninger imod trafikken, som en bruger siger:

”.. der mangler afgrænsning mod trafik, både cykler og biler, hvilket gør det svært for de mindste” (Bilag 4)

Men som Glismann pointerer, at børnene:

“...de må jo bare være ifølge med forældre, altså i min optik så er vi så langt ude i det offentlige rum, at man må sige, at forældrene kan ikke bare slippe børnene løs.” (Bilag 1)

Glismann mener ikke, at der kunne blive taget mere hensyn for børnene, da forældrene stadig har et ansvar i det offentlige rum. Men han finder det vigtigt, at forældrene lærer deres børn, at begå sig i det offentlige rum uden sikkerhedsforanstaltninger, som påvirker designet af pladsen.

Tryghed var i fokus, da man grundlagde Superkilen, da sikkerheden på pladsen ville være afgørende for, om pladsen ville fungere og blive anvendt af borgerne. Derfor har det været afgørende, at kunne forme et rum, hvori borgerne kunne føle sig trygge, og derfor have lyst til at benytte sig af pladsen. Det har været et af hovedmålene for både Realdania, BIG og Københavns kommune. For at komme nærmere ind på, hvordan man er nået til, at opfylde dette mål, fremhæves der her nogle pointer, som brugerne lægger vægt på gennem specialets interviews og spørgeskema. Ida fremhæver at åbenheden på pladsen er et vigtigt træk ved pladsen, som hun siger:

”så på den måde, der er sådan der har det ligesom taget det der skumle gader og sådan lidt utryghed væk og sådan skabt en kæmpe åben plads hvor du kan gå frit rundt i hele det her område ikke”(Bilag 3)

Det at Superkilens design er åbent gør, ifølge Ida, at man kan føle sig tryk, hvilket bliver bakket op af Mikkel:

”... Det er ikke skummelt altså det er ikke lyssky, det er totalt åbent og det tror jeg skaber en form for tryghed, blandt folk” (Bilag 2)

Derfor har det åbne design af Superkilen gjort det muligt for brugerne, at føle sig trygge. Dette var noget som planlæggerne diskuterede under udarbejdelsen af pladsen, hvilket Glismann bekræfter. Men han ville godt have haft flere planter på pladsen, men som han siger:

”Jeg syntes jo det er ærgerligt, altså i min optik så kunne man have, man kunne godt have lavet noget som var flottere. Som indeholdt mere levende materiale planter et eller andet. Men omvendt så var der også en diskussion på det tidspunkt omkring banderne. Man ville ikke have nogen steder, hvor nogen kunne stå og gemme sig bag ved noget. Det var man ikke indstillet på. Og det var jo også på det tidspunkt, der var jo faktisk en del skyderier her. Så ja, det er også en del af det. Det skal man huske, det kan man ikke glemme.” (Bilag 1)

Planter og træer ville være et sted at gemme sig, som kunne skabe utryghed, derfor blev dette nedprioriteret, hvilket har været et af de store kritikpunkter fra Glismanns side. Dog kan han jo godt se pointen ved dette. Et andet element som spiller en rolle for trygheden er desuden, at der er massere af liv på og omkring pladsen i dagtimerne, hvilket er med til at bidrage til trygheden, som Ida siger:

”ja men det er det der med lyset og trygheden og også det der med at den bliver brugt”(Bilag 3)

Ida mener at det er vigtigt at pladsen bliver anvendt, så der på den måde er liv på pladsen, således at der bliver skabt tryghed. At kunne gøre brug af aktiviteterne, påpeger Glismann ligeledes som en vigtig del af trygheden, hvor han fremhæver eksemplet med klatrevæggen. Denne er givet til Nørrebros klatre klub, som derfor står for væggens vedligeholdelse. Glismann angiver, at mange af de unge fra området hang ud der før, men at man efterfølgende har givet klatrevæggen til klubben, således at den bliver benyttet, hvilket har ført til at:

”De er faktisk væk, for de gad ikke være der når de der klatrefolk var der. Og på den måde kan man skabe noget der skaber tryghed og samtidig aktivitet og begrænser nogle af de der kedelige ting”(Bilag 1)

Glismann påpeger, at det er vigtigt at der er aktivitet på pladsen, da det er med til at fjerne kriminaliteten og banderne. Der er nogle borgere i spørgeskemaet, som ikke føler sig trygge nok om aftenen, som en borger siger:

”Om natten ikke altid”(Bilag 4)

Denne borger mener ikke, at der tryghed om natten, dertil kan man sige at der ikke så meget liv om natten, som der er I dagtimerne. Dette har man ligeledes været opmærksom på fra designeren side, hvor de har forsøgt at opsætte forskellige lys, som beskrevet i kapitel 2. Disse lys skulle være med til, at skabe tryghed, ved at de kunne oplyse hele Superkilen. Det har ikke rigtig virket for borgerne, da de stadig mener at de ikke kan føle trygge i nattetimerne. Pladsen har skabt grobund for et tryggere Nørrebro, og hvis man ikke var tryk over at færdes på Nørrebro før, har man med Superkilen forsøgt at skabe et trygt sted, hvor man kan hænge ud. Som Julie fremhæver:

”altså det der med at gøre noget aktivt for ligesom at ændre på nogle af de ikke så fede ting, som har fyldt meget i den her bydel. Så jeg er helt sikker på at de både i debatten men også i det virkelige liv, har betydet meget for Nørrebro, særligt for denne her del af Nørrebro”(Bilag 3)

Julie mener at Superkilen har gjort meget for Nørrebros omtale i medierne og for dem, som kendte Nørrebro for de dårlige ting. Derfor har der fra planlæggernes side været fokus på, hvordan man kunne skabe tryghed på Superkilen. Man har forsøgt at gøre pladsen så åben, som muligt, hvilket giver et godt udsyn over hele pladsen. Dette har brugerne taget godt imod, hvortil de fleste anser pladsen som familievenlig. Det er dog stadig et offentligt rum, og man skal derfor være opmærksom på trafikken, som man ikke kan ændre. Der er desuden forsøgt, at skabe tryghed om natten, i form af lys der skulle oplyse pladsen. Dette tiltag har dog ikke virket, da størstedelen af respondenterne i specialet pointerede manglende tryghed i nattetimerne. Det at der er massere af liv på pladsen, er desuden med til at skabe tryghed, hvilket også kan have påvirkning til den manglende tryghed om natten.

6. Konklusion

Specialet ønsker, at opnå svar på følgende problemformulering:

Hvilken funktion har Superkilen for dens brugere, og hvorledes har det planlægningsmæssig aspekt bag Superkilen fungeret?

Superkilen giver dens brugere muligheder for, at benytte pladsen til forskellige aktiviteter. De anvender pladsen til, at udfolde deres sociale liv, ved at mødes med venner eller gå en tur. Pladsen giver dog ligeledes mulighed for afslapning og afkobling fra ens hverdag, hvor nogen opholder sig alene på pladsen. Hertil fremhæver de, at der altid er liv, som man kan observere. Nogle brugere fremhæver, at pladsen ikke rigtigt bliver benyttet til det, som den er beregnet til, da den blandt andet bliver anvendt af skatere, som skaber trængsel. Dette medfører, at nogle brugere ikke føler at pladsen er tilstrækkelig til udfoldelse af deres sociale behov.

Det designmæssige aspekt af Superkilen har været med til, at pladsen fremstår, som noget unikt, i forhold til resten af området. Det unikke ved pladsen, er blandt andet fremhævet ved hjælp af nogle kraftige farver og dens arkitektoniske udseende. Der er nogle brugere som mener, at farverne burde være lidt mindre kraftige, specielt dem som har udsigt til pladsen. Hertil fremhæver nogle brugere, at belægningen fungerer visuelt, men i praksis holder den ikke til det danske vejforhold.

Multikulturalitet har været en vigtig del af Superkilen. Da man via pladsen forsøger, at fremme integration og tilbyde borgerne et sted, hvor man kan omgås hinanden på kryds og tværs. Dette kan man sige, at Superkilen til dels er lykkedes med. Brugere fremhæver nogle positive aspekter ved pladsen, som gør at pladsen blev benyttet af alle uanset etnicitet. På den anden side, var der ligeledes nogle brugere, som mente at pladsen ikke har levet op til sit mål. Troels Glismann mener, at de forskellige etniciteter udfører aktiviteterne hver for sig, og dermed bidrager pladsen ikke til integrationen. Hertil mente nogle borgere desuden, at de ikke følte at de var involveret nok i processen omkring objekterne på pladsen, som skulle repræsentere de 57 kulturer på Nørrebro. Men ikke desto mindre er pladsen blevet en turistattraktion, da disse objekter, som repræsenterer de forskellige etniciteter i nærområdet, fremstår visuelt flot.

Det kan konkluderes, at brugerne af Superkilen føler sig trygge på pladsen. Brugere mener, at der i dagtimerne er masser af liv på pladsen, hvilket gør at der skabes tryghed. Samtidigt peger brugerne på designet af pladsen, mere præcist at det er en stor og åben plads, hvilket ligeledes bidrager til deres

tryghed. Derfor anser de fleste brugere, at pladsen er familieorienteret. Dog mener nogle, at cykelruten udgør en fare for de små børn, men dertil kan man pointere, at man opholder sig i det offentlige rum, og derfor skal børn være under opsyn.

Den planlægningsmæssige proces bag Superkilen har været lidt kaotisk, ifølge Troels Glismanns beretninger. Der har fra starten af, været uenigheder omkring hvilken form for projekt, der skulle implementeres på den plads, hvor Superkilen er i dag. Både folk fra områdefornyelsen og Realdania havde forskellige ønsker om, hvad der ville være godt for området. Hvorefter projektet Superkilen blev valgt på den baggrund, at det var det projekt der var mest udviklingspotentiale i.

Det kommunikativ planlægning har ligeledes været i brug på nogle områder af Superkilen. Troels Glismann mener ikke, at borgerne er blevet inddraget nok, og at Superkilen bærer præg af denne manglende viden. Han anser, at Superkilen vil have en meget bedre effekt på borgerne i nærområdet, hvis man havde hørt på deres ønsker og involveret dem i den planlægningsmæssige proces.

Igennem projektet er der blevet anvendt Jantzens teori til, at beskrive brugernes oplevelse på pladsen. Superkilen gav brugerne masser af muligheder for oplevelser på pladsen, gennem dens design og de aktiviteter, som findes på pladsen. Det essentielle ved oplevelsesdesign er, at overraske sine brugere, i form af et anderledes byrum end allerede eksisterende i området. Dette har Superkilen opnået, blandt andet ved brug af kraftige farver. Disse oplevelser gjorde desuden, at brugerne skabte "Maps of Meaning", som Pløgers teori beskrev. Dette gjorde de blandt andet gennem objekterne, som findes på pladsen.

7. Perspektivering

Superkilen har fra starten af, været et drømmescenarie for alle beboerne på det ydre Nørrebro. Det er dog ikke rigtig blevet til virkelighed, som beskrevet i dette speciale. Allerede under opbyggelsen af Superkilen var der diskussioner om, hvem der skulle bygge det, samt hvad der skulle bygges. Gennem dette speciale er der blevet belyst de funktioner, som Superkilen skulle indeholde. Hvori det afgørende har været, at man ønskede at skabe et byrum, som skulle danne grundlag for et bedre sted for beboerne i nærområdet. Spørgsmålet er, om man er lykkedes med dette efterfølgende? Dette spørgsmål er lidt svært, at give et endeligt svar på, når man ser på de resultater dette speciale har fremsat. For når man spørger brugerne på pladsen, så virker de tilfredse med det der er. De forholder sig til det, som de kan se og som fungerer for dem. Brugere virker ikke så negative omkring Superkilen, da de mener at Superkilen har været med til, at bidrage positivt til området, som belyst i dette speciale. Men hvis man spørger personer, som har kendskab til processen bag Superkilen, får man et dybere indblik i problemerne, som Superkilen indeholder. Desuden er der borgere, som fremhæver nogle funktioner som Superkilen heller ikke er lykkedes med.

Superkilen er med andre ord ikke lykkedes helt med de ønsker man havde udtænkt. Superkilen har mange defekte ting, hvor man fra designerens side havde regnet med at de vil holde længere. Dermed kan man sige, at som belyst i specialet, så kræver vedligeholdelsen af pladsen et større økonomisk råderum, og dette ansvar ligger både hos Københavns kommune samt Realdania og BIG, der har været inddraget i projektet. Hvis man ikke opretholder Superkilens funktioner, vil den miste dens oprindelige funktion for hele området.

Generelt virker det til, at Superkilen har nogle problemer, som ikke er blevet løst efter dens opbyggelse. Troels Glismann påpeger nogle af de problemer, som Superkilen har været plaget af. Ligeledes er der også nogle borgere, som mener at Superkilen hovedsageligt bliver anvendt som et skater sted. Dermed kan man sige, at Superkilen bliver brugt på en anden måde end det den har været tiltænkt. For at man kan undgå dette, kræver det at nogle af Superkilens funktioner bliver ændret, således at dem der skater, véd hvor de kan udføre deres aktivitet, og hvor de ikke må udføre denne.

Samtidig er der ligeledes usikkerhed om, hvordan Superkilen skal repræsentere det multikulturelle på pladsen. Som belyst, har man forsøgt dette ved, at man har udvalgt nogle objekter fra forskellige lande, som skulle være med til, at afspejle beboernes kulturer. Objekterne har på den ene side haft en positiv effekt på de brugere, som ikke kommer fra nærområdet, i form af interesse og turisme. Men samtidig betvivler formanden og nogle brugere, om alle borgere er repræsenteret ligeværdigt. Dette skyldes, at man ikke har taget højde for borgernes ønsker, og ej heller foretaget en grundig undersøgelse om de forskellige etniciteter. Dette medfører at nogle borgere ikke føler sig repræsenteret godt nok.

Til gengæld er Superkilen lykkedes med, at kunne få brugerne til at føle sig mere trygge på pladsen. Hvilket desuden blev belyst i dette speciale. Borgerne mente, at dette skyldes det liv der er på pladsen, som har haft en afgørende betydning for, at brugerne finder det trygt at færdes på pladsen.

Der kunne desuden være gjort brug af en anden vinkel på projektet, nemlig at få fat på borgere i nærområdet, som har fravalgt at gøre brug af Superkilen. Dette kunne øge forståelsen for, hvilke funktioner der ikke fungerer, og hvilke tiltag man kunne have gjort anderledes. Der kunne blive undersøgt, hvad der skulle til for at disse borgere ville gøre brug af Superkilen. Dette ville skabe en mere kritisk vinkel på pladsen, som kunne bidrage til en dybere forståelse.

8. Bibliografi

8.1. Bøger & Artikler

Agger, Annika (2007): *Kommunikativ planlægningsteori – nye idealer for borgernes rolle i planlægningen*, I *Planlægning i teori og praksis – et tværfagligt perspektiv*, Anne Jensen, John Andersen, Ole Erik Hansen og Kurt Aagaard Nielsen (Red.), Roskilde Universitetsforlag, 1. udgave, s. 31-46, ISBN: 978-87-7867-360-2

Ankersborg, Vibeke (2011): *Specialeprocessen – Tag magten over dit speciale!*, Samfundslitteratur, 1. udgave, ISBN: 978-87-593-1356-6

Bech, Henning (2014) *Byen som mødested – en moralsk lektion*, i *Menneske og by – ideologi og planlægning*, Dansk Byplanlaboratorium, s. 26-32, ISBN: 9788787487360

Link: http://www.byplanlab.dk/sites/default/files2/BHU_skrift72.pdf

Lokaliseret: 12-06-2016

Fuglsang, Lars & Olsen, Poul Bitsch (2004): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, Roskilde Universitetsforlag, 2. udgave, 4. oplag 2009, s. 7-55, ISBN 978-87-7867-278-0

Gehl, Jan og Andersson, Stig L. (2003): *Fremtidens Bedre Byrum – Visioner og Drømme*, Bedre Byrum, Red.: Jan Gehl (ansv.), Eric Messerschmidt og Bjarne Schläger.

Højbjerg, Henriette (2004): *Hermeneutik*, I *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, Fuglsang, Lars & Olsen, Poul Bitsch (Red.), Roskilde Universitetsforlag, 2. udgave, 4. oplag 2009, s. 309-349, ISBN 978-87-7867-278-0

Keiding, Martin, Skou, Per Henrik & Jans, Jesper (2010) *The BIG Lab*, Arkitektens Forlag, PJ Schmidt Grafisk produktion, ISBN: 9788774073352

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009) *Interview – introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels forlag, 2. udgave, 3. oplag, ISBN: 978-87-412-5198-1

Jantzen, Christian & Rasmussen, Tove Arendt (2014): *Oplevelsessteder: Set fra et tekstanalytisk perspektiv*, I Christian Jantzen (Red.) *Oplevelsesstedet - Tekstanalytiske tilgange til oplevelsesdesigns*, Systime, 1. udgave, 1. oplag, ISBN: 978-87-616-6326-9 (Nr. 03)

Johansen, Kresten Roland & Friis, Lars (2011) *En ny undersøgelse viser - eller gør den? En praktisk guide til spørgeskemaundersøgelser*, Forlaget Ajour, AKA-PRINT a/s, Århus, 1. udgave, 1. oplag, ISBN: 978-87-92241-81-8

Lynggaard, Kenneth (2007): *Dokumentanalyse af ideer*, i Fuglsang, Lars eds. (2007): *Teknikker i samfundsvidenskaberne*, Frederiksberg C, Roskilde Universitetsforlag, s. 222-242. ISBN: 10:87-8767-342-9

Pedersen, M; Klitmøller, J og Nielsen, K (2012): *En rehabilitering af deltagerobservation i psykologien* i Martin Pedersen, Jakob Klitmøller og Klaus Nielsen (red.): *Deltagerobservation - En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*, Hans Reitzels Forlag, København, s. 11-25

Pløger, John (2002): *Det senmoderne nærmiljø – livsformer og bykultur. En sammenligning af teori og praksis i Danmark og Norge*, NIBR-rapport 2002:16

Rendtorff, Jacob Dahl (2004): *Fænomenologien og dens betydning*, I *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, Fuglsang, Lars & Olsen, Poul Bitsch (Red.), Roskilde Universitetsforlag, 2. udgave, 4. oplag 2009, s. 277-309, ISBN 978-87-7867-278-0

Rifbjerg, Synne (2015) *Hvad tænker arkitekten på?*, Narayana Press, Danmark, ISBN: 978-87-740742-1-2

8.2. Internetkilder

B.dk

<http://www.b.dk/nationalt/noerrebros-superpark-aabner-i-dag>

Lokaliseret: 04-02-2016

GHB

<http://www.ghb-landskab.dk/>

Lokaliseret: 27-06-16

Historie

<http://www.noerrebrolokalhistorie.dk/historie.php>

Lokaliseret: 26-06-16

Information

<https://www.information.dk/2007/07/borgerinddragelse-fup-fakta>

Lokaliseret: 12-06-16

Kuben

https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc_old_format/Borgerrepraesentationen/13-06-2007%2016.00.00/Dagsorden/10-08-2007%2011.19.28/Konkurrenceprogram%20bilag%201.PDF

Lokaliseret: 04-02-2016

Politiken

<http://politiken.dk/kultur/arkitektur/ECE1665099/noerrebros-nye-byrum-er-et-stoed-i-kuglerne-paa-den-gode-smag/>

Lokaliseret: 15-02-2016

Realdania 1

<https://realdania.dk/om-os/en-historie-om-at-hj%C3%A6lpe>

Lokaliseret: 04-02-2016

Realdania 2

<https://realdania.dk/om-os/sammen-forandrer-vi-danmark>

Lokaliseret: 04-02-2016

Realdania 3

<https://realdania.dk/s%C3%A5dan-st%C3%B8tter-vi/vores-filantropiske-strategi>

Lokaliseret: 04-02-2016

Realdania 4

<https://realdania.dk/samlet-projektliste/mimersgadekvarteret>

Lokaliseret: 04-02-2016

Realdania 5

<https://realdania.dk/samlet-projektliste/superkilen>

Lokaliseret: 04-02-2016

Superkilen 2007

https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc_old_format/Teknik-%20og%20Miljoedvalget/06-06-2007%2015.00.00/Dagsorden/08-06-2007%2009.47.11/Superkilen%20BILAG%204%20Proces%20for%20strukturplan.PDF

Lokaliseret: 14-02-2016

Superkilen

<http://superkilen.dk/projektbeskrivelse/>

Lokaliseret: 04-02-2016

Superkilen 1

<http://superkilen.dk/wp-content/uploads/1.pdf>

Lokaliseret: 04-02-2016

Superkilen 2

<http://superkilen.dk/wp-content/uploads/2.pdf>

Lokaliseret: 04-02-2016

Tidstavle

Kilde: <http://www.noerrebrolokalhistorie.dk/tidstavle.php>

Lokaliseret 26-06-16

World-architects

<http://www.world-architects.com/en/big/>

Lokaliseret d. 24-06-2016

9. Bilag

Forefindes i separat dokument.

9.1. Interview med Troels Glismann

9.2. Interview med Morten og Mikkel

9.3. Interview med Julie & Ida

9.4. Spørgeskemaundersøgelse

9.5. Brainstorm